

Nr 60

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt, m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i reglerna om energibeskattningen huvudsakligen i syfte att nå skattemässig likställighet mellan bränsle och elkraft vid industriell produktion men även i avsikt att erhålla bättre överensstämmelse i beskattningshänseende mellan bensin och andra bränslen.

För tillgodoseende av huvudsyftet föreslås regler för elkraftens vidkommande, som i praktiken innebär skattebefrielse för elektrokemiskt utnyttjad elkraft och långtgående möjligheter till skattelättnader för elektrotermiskt utnyttjad elkraft liksom för annan särskilt kostnadskrävande elkraftförbrukning inom industrin.

I övrigt innebär förslaget bl. a. befrielse från energiskatt för bränsle vid approvning i samband med tillverkning av motorer.

De föreslagna ändringarna, som beräknas medföra ett skattebortfall av cirka 10 miljoner kronor per år, avses i princip skola träda i kraft den 1 juli 1964 men i viss utsträckning få tillämpning på förbrukning dessförinnan.

Förslag
till
Förordning
angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt

Härigenom förordnas, att 13 §, 24 § 2 mom. och 25 § förordningen den 31 maj 1957 om allmän energiskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera skatten. Har debiterad skatt ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 25 § tredje stycket stadgas.

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera skatten. Har debiterad skatt ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 25 § 2 mom. d) stadgas.

Vid skattepliktig — — — — — till statsverket.

24 §.

2 mom. På särskild — — — — — göras för

a) bränsle, som — — — — — än energialstring,

b) bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av skattepliktigt bränsle,

b) bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av *bensin* eller i förteckningen angivet skattepliktigt bränsle,

c) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning, i samband med tillverkning av motorer, för avprovning av motorer å provbädd eller å annan dylik anordning utan att transportmedel därvid framföres,

c) bränsle, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

d) bränsle, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

d) bränsle, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på

e) bränsle, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på

¹ Senaste lydelse av 24 § 2 mom. se 1961: 374.

(Nuvarande lydelse)

grund av bristande betalning från köparen,

e) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning vid industriell tillverkning, där bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

f) skatt för elektrisk kraft, som förbrukats vid framställning av skattepliktigt bränsle.

(Föreslagen lydelse)

grund av bristande betalning från köparen,

f) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning vid industriell tillverkning, där bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

g) bränsle, som skattskyldig förbrukat vid produktion av skattepliktig elektrisk kraft.

25 §.

I deklaration som avses i 23 § 2 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag må göras för skatt för bränsle som förbrukats vid produktion av elektrisk kraft.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer tillika, huruvida och i vad mån skatt för elektrisk kraft må nedsättas på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft.

1 mom. I deklaration som avses i 23 § 2 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

2 mom. På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för

a) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning för annat ändamål än energialstring,

b) elektrisk kraft, som använts i omedelbart samband med sådan förbrukning för vilken avdrag må göras enligt a),

c) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid framställning av bensin eller i förteckningen angivet skattepliktigt bränsle,

d) elektrisk kraft, vars försäljning förorsakat den redovisningskyldige förlust på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft,

e) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid industriell tillverkning, där kraftkostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

f) skatt för bensin eller annat bränsle, som förbrukats vid produk-

tion av *skattepliktig* elektrisk kraft, i den mån motsvarande avdrag icke medgivits enligt 7 § 2 mom. c) förordningen om bensinskatt eller 24 § 2 mom. g) denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964. Avdrag enligt de nya bestämmelserna må dock ske endast såvitt avser bränsle eller elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts efter ingången av år 1964.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961
(nr 372) om bensinskatt

Häri genom förordnas, att 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.

2 mom. På särskild — — — — göras för

a) bensin, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp, och

b) bensin, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på grund av bristande betalning från köparen.

a) bensin, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

b) bensin, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på grund av bristande betalning från köparen, och

c) bensin, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid produktion av skattepliktig elektrisk kraft.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964. Avdrag enligt de nya bestämmelserna må dock ske endast såvitt avser bensin, som förbrukats eller försålts efter ingången av år 1964.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *vissa ändringar i energibeskattningen av elektrisk kraft, m. m.*, och anför därvid följande.

Inledning

Skatt utgår enligt förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt (här kallad energiskatteförordningen) förutom på flertalet fasta och flytande bränslen även på elektrisk kraft (elkraft).

Kontrollstyrelsen har i yttrande till Kungl. Maj:t den 2 maj 1963 över en framställning om befrielse från energiskatt för ett företags förbrukning av s. k. processkraft, d. v. s. elkraft för elektrokemiskt eller elektrotermiskt ändamål, hemställt om utredning angående beskattningen av elkraft, som används för sådant eller annat speciellt ändamål.

Den fråga, som avses med kontrollstyrelsens hemställan, har därefter utretts inom finansdepartementets rättsavdelning. Det har därvid visat sig lämpligt att ta upp även vissa andra energiskattefrågor till behandling. Utredningens resultat har redovisats i en *promemoria* (Fi stencil 1963: 11) och kan sammanfattas på följande sätt. För att nå skattemässig likställighet mellan bränsle och elkraft vid industriell produktion föreslås vissa ändringar i energiskatteförordningen. Sålunda föreslås skattebefrielse för elkraft, som utnyttjas i elektrokemiska processer. Beträffande elkraft, som används för elektrotermiska eller andra ändamål, föreslås en regel motsvarande en bestämmelse som redan nu gäller för andra bränslen än bensin och som innebär möjlighet till skatteavdrag vid förbrukning i industriell tillverkning, där bränslekostnaderna utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden. I övrigt föreslås några smärre ändringar i energiskatteförordningen, dels i förtydligande syfte dels för att i större utsträckning än vad som nu är fallet likställa bensin med annat bränsle i beskattningshänseende. Den förordade skatteomläggningen beräknas enligt promemorian

medföra en nedgång av skatteintäkterna med omkring 9 miljoner kronor per år.

Över promemorian har efter remiss *yttranden* avgivits av generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket, kontrollstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, kommerskollegium, Jernkontoret, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svensk industriförening, Svenska elverksföreningen, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska petroleum institutet samt Svenska gasverksföreningen.

Generaltullstyrelsen har överlämnat yttranden av tulldirektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Kontrollstyrelsen har överlämnat ett yttrande av energiskattenämnden samt kommerskollegium yttranden av handelskamrarna i Stockholm, Norrköping, Jönköping, Visby, Malmö, Borås, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå. Sveriges industriförbund och handelskammaren i Stockholm har överlämnat ett yttrande av Näringslivets skatte-delegation. Industriförbundet har dessutom överlämnat yttranden av Sveriges kemiska industrikontor (Kemikontoret) och Sveriges mekanförbund.

Tulldirektionen i Stockholm har vid sitt yttrande fogat ett uttalande från sjö tullavdelningen i Stockholm. Kemikontoret har vid sitt yttrande fogat en skrivelse från Bolidens gruvaktiebolag.

I remissyttrandena framförs från industrihåll principiell kritik mot energibeskattnings nuvarande utformning. Promemorians förslag möts emellertid i stort sett med tillfredsställelse, även om man på en del håll önskar längre gående åtgärder redan i detta sammanhang.

Sveriges varvsindustriförening har i framställning den 6 mars 1962 till Kungl. Maj:t hemställt om sådan ändring i energiskatteförordningen, att energiskatt ej skall utgå vid provkörning av fartygsmaskineri.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgivits av generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen och kommerskollegium. Vid det sistnämnda yttrandet har fogats utlåtanden av Sveriges industriförbund samt handelskamrarna i Stockholm och Göteborg.

Framställningen har inte föranlett några erinringar från remissorganen.

Jag anhåller nu att få ta upp dessa ärenden till behandling.

Energibeskattningen av elkraft

Gällande ordning m. m.

Skatt för elkraft infördes i vårt land genom *elskatteförordningen* den 1 juni 1951 (nr 374). Ursprungligen utgick skatt på i princip all elkraft, oberoende av användningen. Skatten beräknades på olika sätt för högspänd kraft och lågspänd kraft. Sålunda utgick den som värdeskatt med tio pro-

cent av förbrukarens avgifter för högspänd kraft och som styckeskatt med ett öre per kilowattimme för lågspänd kraft i allmänhet. Värdeskatten tillämpades i enlighet härmed i stort sett för kraft, som användes inom industrin och för handrift. Redan år 1952 (SFS 1952: 358) begränsades elskatten till kraft, som förbrukades i industriell rörelse med större kraftförbrukning än 40 000 kilowattimmar per år. Därvid bestämdes skatten till att genomgående vara tio procent av förbrukarens avgifter för kraften.

I samband med överväganden rörande investeringsprogrammet på energiområdet utvidgades elbeskattningen år 1957 till en allmän energiskatt. Enligt *energiskatteförordningen*, som i sina huvuddrag är oförändrad sedan förordningens tillkomst, utgår sålunda energiskatt även för s. k. borgerlig förbrukning av elkraft, d. v. s. förbrukning inom småindustri, hantverk, jordbruk, handel och enskilda hushåll, samt vidare för fasta och flytande bränslen med undantag för inhemska bränslen som ved, träkol och torv. I fråga om bensin och brännolja utgår energiskatten vid sidan av de särskilda drivmedelsskatterna på dessa bränslen.

Energiskatteförordningen ändrades (SFS 1959: 96) i samband med ikraftträdandet av förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (den s. k. förfarandeförordningen). Denna ändring innebar i huvudsak, att vissa bestämmelser rörande beskattningsförfarandet utgick samtidigt med att bestämmelserna i förfarandeförordningen gjordes tillämpliga på energiskatt för vilken kontrollstyrelsen är beskattningsmyndighet. I övrigt har i energiskatteförordningen genomförts skattesatsändringar (SFS 1958: 32 och 71) samt vissa mindre jämkningar av mera formell natur (SFS 1960: 610 och 1961: 374).

Kungl. Maj:t har i särskild kungörelse meddelat tillämpningsföreskrifter till energiskatteförordningen (SFS 1957: 263; ändrad 1958: 144, 1960: 10 och 611 samt 1961: 375).

Beträffande *skatteplikt, skattesatser, skattskyldighet* och *beskattningsmyndighet* gäller i fråga om energiskatten huvudsakligen följande bestämmelser i energiskatteförordningen och förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt (här kallad bensinskatteförordningen).

Energiskatt skall — med vissa i detta sammanhang betydelselösa undantag — erläggas för bensin, övriga nyss angivna bränslen och elkraft (1 § energiskatteförordningen).

Skattesatsen är för bensin 9 öre per liter utom vid framställning av stadsgas, då den är 1,6 öre per liter, för lätta oljor 25 kronor per kubikmeter, för tunga oljor 16 kronor per kubikmeter, för koks och stenkol 14 respektive 12 kronor per ton samt för bl. a. stenkolsstybb, brunkolsbriketter, koksstybb och koksbriketter 6 kronor per ton (5 och 10 §§ energiskatteförordningen jämte den vid förordningen fogade förteckningen över energiskattepliktiga bränslen).

För elkraft utgår skatten med tio procent av kraftens beskattningsvärde,

om kraften förbrukas i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för samma driftställe under helt beskattningsår. För annan skattepliktig elkraft utgår skatten med sju procent av kraftens beskattningsvärde. Detta värde är lika med summan av de avgifter, exklusive skatt, som förbrukaren har att erlægga för kraften. I fråga om kraft, som förbrukas av kraftproducent eller registrerad distributör, är beskattningsvärdet lika med summan av de avgifter, som skulle ha utgått om kraften sålts för likartad användning som hos producenten respektive distributören (14 § energiskatteförordningen).

Energiskatten erlägges till statsverket på grundval av ett särskilt deklara-tionsförfarande. I fråga om bensin och andra skattepliktiga bränslen skall energiskatten erläggas av den som är registrerad hos kontrollstyrelsen som producent, återförsäljare eller förbrukare av sådan vara. Även en icke re-gistrerad person blir skattskyldig, om han inför energiskattepliktigt bränsle till riket (4 och 7 §§ energiskatteförordningen, 3 § bensinskatteförordning-en). Registreringsplikt är föreskriven för den som inom riket tillverkar ben-sin eller annat skattepliktigt bränsle. Den som i större omfattning återför-säljer, förbrukar eller håller i lager nu nämnda varor och — när särskilda skäl föreligger — även annan förbrukare kan efter ansökan registreras som återförsäljare eller förbrukare (4 och 6 §§ energiskatteförordningen, 5 § bensinskatteförordningen).

När det gäller elkraft, är den som förbrukat kraften skyldig att erlægga skatten för denna (12 § första stycket energiskatteförordningen). Vid skat-tepliktig egenförbrukning, d. v. s. förbrukning i egen rörelse av registrerad distributör eller producent, är förbrukaren också skyldig att leverera in skatten till statsverket (13 § andra stycket). Vid skattepliktig distribution skall förbrukaren erlægga skatten till den registrerade distributören (12 § andra stycket). Denne är skyldig att debitera och leverera in skatten till statsverket. Om en förbrukare inte erlägger debiterad skatt, är distributören i princip ändå skyldig att leverera in motsvarande belopp till statsverket (13 § första stycket). Registreringsskyldighet föreligger för den som inom riket yrkesmässigt distribuerar eller förbrukar av honom själv producerad skattepliktig elkraft eller yrkesmässigt distribuerar av annan producerad elkraft. Som producent räknas även importör (11 § energiskatteförord-ningen).

Skattskyldighet för bensin och andra bränslen inträder, när varan le-vereras till icke registrerad köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning. Då den som inte är registrerad som producent, återförsäljare eller förbrukare inför skattepliktigt bränsle till landet, inträder skattskyl-digheten vid införseln (4 och 8 §§ energiskatteförordningen, 3 § bensin-skatteförordningen).

För elkraft inträder skyldighet att redovisa skatt till statsverket, då kraf-ten distribueras till förbrukare som inte är registrerad eller då den som är

registrerad använder kraften i sin egen rörelse (12 § energiskatteförordningen).

Beskattningsmyndighet är kontrollstyrelsen. Då skatt skall erläggas vid införsel till riket av bensin eller annat bränsle, är dock generaltullstyrelsen beskattningsmyndighet (4 och 18 §§ energiskatteförordningen, 4 § bensinskatteförordningen). Vid kontrollstyrelsens sida finns en särskild rådgivande nämnd, energiskattenämnden, med uppgift att avge yttrande och förslag till styrelsen i ärenden rörande energiskatt. Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i sådana ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt, skall styrelsen höra energiskattenämnden (19 § energiskatteförordningen). Under elskatteförordningens tid fanns ett motsvarande organ, elskattenämnden.

Enligt ett allmänt stadgande i 46 § förfarandeförordningen äger Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t förordnar, när synnerliga skäl därtill är, medge *befrielse från eller återbetalning av skatt*. I fråga om energibeskattningen har Kungl. Maj:t inte lämnat något sådant medgivande av betydelse i detta sammanhang.

Vid användning av bensin eller annat bränsle för *andra ändamål än energialstring* skall energiskatt i princip inte utgå. I fråga om bensin är beskattningen till och med huvudsakligen begränsad till förbrukning för motordrift. Sålunda stadgas i 7 § 1 mom. bensinskatteförordningen, vilken i detta avseende äger tillämpning även för energiskatten, att avdrag i deklaration får göras för bl. a. bensin, som förbrukats eller sålts för annat tekniskt ändamål än motordrift. I fråga om annat bränsle än bensin ankommer på kontrollstyrelsens särskilda prövning, huruvida och i vad mån avdrag i deklaration skall få göras för bränsle som skattskyldig förbrukat eller sålt för förbrukning för annat ändamål än energialstring [24 § 2 mom. a) energiskatteförordningen]. Några motsvarande bestämmelser finns inte beträffande elkraft.

Beträffande annat bränsle än bensin, vilket skattskyldig förbrukat eller sålt för förbrukning vid industriell tillverkning, ankommer på kontrollstyrelsens särskilda prövning, huruvida och i vad mån avdrag i deklaration får göras i fall där *bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden* [24 § 2 mom. e) energiskatteförordningen]. Även denna bestämmelse saknar motsvarighet i fråga om elkraft.

Energiskatteförordningen innehåller i 15—17 §§ särskilda regler om *nedläggning av skatten på elkraft*. De innebär, att kontrollstyrelsen kan medge skattenedsättning i vissa fall som närmare anges i förordningen (15 och 16 §§) men även i andra fall med hänsyn till särskilda omständigheter (17 §). De särskilt angivna fallen tar sikte på förhållanden, då en bestämning av beskattningsvärdet efter faktiskt utgående höga kraftavgifter (15 §) eller beräknade sådana avgifter (16 §) skulle leda till en beskattning som

inte varit avsedd. Enligt den mera generellt tillämpliga bestämmelsen i 17 § äger kontrollstyrelsen även i andra fall än som avses i 15 och 16 §§ föreskriva de avvikelser från förordningens stadganden, som kan finnas påkallade med hänsyn till särskilda omständigheter. Skatten får dock inte i något fall bestämmas till högre belopp än som annars skulle utgå enligt bestämmelserna i förordningen.

Som framgår av vad jag nu redovisat, föreligger vissa skiljaktigheter mellan bränslen och elkraft, när det gäller möjligheterna till avdrag vid energibeskattningen. För de fall, då *kraftkostnaderna utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaderna* vid industriell produktion, har behovet av skattelindring för elkraftens vidkommande i viss mån tillgodosetts i annan ordning. Härom vill jag nämna följande.

I samband med tillkomsten av elskatte- och energiskatteförordningarna framfördes från industrihåll önskemål om skattefrihet för elkraft, som användes i de för elektrokemisk och elektrotermisk industri karakteristiska tillverkningsprocesserna. Dessa önskemål motiverades med att elskatten skulle medföra en fördyring i förhållande till salutillverkningsvärdet med i vissa fall ända upp till tre procent.

Under första året för elskatteförordningens tillämpning gjorde ett flertal industriföretag framställning till Kungl. Maj:t om skattefrihet för processkraft, som förbrukades vid elektrokemisk eller elektrotermisk tillverkning.

Kungl. Maj:t biföll genom beslut den 9 maj 1952 på det sättet ansökningarna att beskattningsvärdet för elkraft, som företagen förbrukat eller förbrukade vid elektrokemisk eller elektrotermisk tillverkning, fastställdes till 1,5 öre per kilowattimme för kraft, som förbrukats före den 1 april 1952, samt till 1 öre per kilowattimme för kraft, som förbrukats eller kom att förbrukas från och med nämnda dag. Beskattningsvärdet skulle dock i båda fallen utgöras av det tillämpade kraftpriset, om detta var lägre, under förutsättning att priset inte satts särskilt lågt på grund av viss intressegemenskap. Kungl. Maj:t bemyndigade vidare kontrollstyrelsen att för annat företag, som förbrukade elkraft vid elektrokemisk eller elektrotermisk tillverkning, fastställa ett efter samma grunder beräknat beskattningsvärde. Efter framställning av kontrollstyrelsen har Kungl. Maj:t medgett, att kraft som förbrukas för motordrift eller belysning i direkt anslutning till elektrokemisk eller elektrotermisk tillverkning — s. k. hjälpkraft — i beskattningshänseende jämföras med kraft som förbrukas direkt i den elektrokemiska eller elektrotermiska tillverkningen. Detta medgivande var närmast föranlett av praktiska hänsyn, eftersom det ofta inte låter sig göra att särskilja kraft som i sådan tillverkning används för det ena eller det andra ändamålet.

Kontrollstyrelsen har sedermera med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande i åtskilliga fall fastställt lägre beskattningsvärde för kraft, som används vid elektrokemisk eller elektrotermisk tillverkning, än som skulle gälla en-

ligt energiskatteförfordningens huvudregler. Vid prövning av framställningar om skattenedsättningar har emellertid kontrollstyrelsen — i enlighet med riktlinjer, som uttalats av elskattenämnden i yttrande den 31 oktober 1951 över de framställningar som ledde till Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj 1952 — krävt vissa förutsättningar för medgivande av skattenedsättning, nämligen *att* krafttågningen är betydande, *att* kraftkostnaden utgör en väsentlig del av försäljningspriset *samt att* möjlighet att övervältra skatten inte finns.

Promemorian

Efter en redogörelse för gällande bestämmelser m. m. rörande energibeskattningen förklaras i promemorian att den där redovisade översynen verkställdes med utgångspunkt från det förhållandet, att den nuvarande utformningen och tillämpningen av energibeskattningen i vissa fall av industriell förbrukning inte medför full skattemässig likställighet mellan bränsle och elkraft. Syftet med utredningen har således, heter det vidare, inte varit att vidta några andra ändringar i energiskatten än sådana, som vid bestående ordning i fråga om bränslebeskattnings räckvidd framstår såsom motiverade för att nå största möjliga likställighet i energibeskattningen i dess helhet. Vid ämnets behandling har man funnit lämpligt att var för sig behandla kraft, som utnyttjas för elektrokemiska, elektrotermiska och övriga ändamål.

Elektrokemisk produktion

Med användning av elkraft i elektrokemisk produktion avses i promemorian användning för elektrolytiska framställnings- eller bearbetningsförfaranden. I första hand gäller det här framställning av olika produkter genom elektrolys, t. ex. av klor och alkaliföreningar ur lösningar av koksalt eller kaliumklorid, av vätgas ur vatten samt av metaller (framförallt koppar och aluminium) ur smältor eller lösningar av olika metallföreningar.

Framställning av produkter genom elektrokemiska förfaranden förekommer enligt promemorian inom ett flertal industrigrenar. I vissa fall utgör produkterna halvfabrikat, som helt eller väsentligen förbrukas i den egna tillverkningen av andra varor, i andra fall åter framställs de elektrokemiska produkterna uteslutande för avsalu. I promemorian anförs vidare.

Inom den förra gruppen märkes framförallt produktionen av klor och alkali inom cellulosa- och pappersindustrin. Klor användes främst för blekning av massa eller papper, och alkali ingår som råmaterial i de lutar i vilka veden kokas vid framställning av kemisk massa. Vätgas utnyttjas i ett flertal industrier bl. a. för framställning av ammoniak (råvara för tillverkning av bl. a. gödselmedel) och för reduktionsändamål vid vissa metallurgiska förfaranden samt för hydrering. Vid härdning av fetter, t. ex. framställning av margarinråvara ur rapsolja, behandlas sålunda feta oljor med

vätgas, vilka därvid under medverkan av katalysator ombildas till fasta fetter.

Vid vissa metallurgiska förfaranden framställer företagen sina slutprodukter genom elektrokemiska processer. Så framställs exempelvis aluminium i allmänhet genom elektrolys av aluminiumoxid, upplöst i smält kryolit. Även ett stort antal kemiska produkter framställs genom elektrolytiska processer, t. ex. kaliumklorat (användes vid framställning av tändstickor, tändhattar och fyrverkeripjäser) och väteperoxid. Till elektrolytiska förfaranden är också att hänföra elektrolytisk raffinering av metaller samt vissa galvaniska processer, såsom galvanostegi (t. ex. försilvring, förkromning och förnickling) och galvanoplastik (framställning av olika föremål genom elektrolys t. ex. klichéer och matriser till grammofonskivor).

Såsom elektrolytiskt förfarande är även att anse laddning av ackumulatörer. Då denna användning emellertid endast innebär en magasinering av kraften för senare utnyttjande, är här fråga om kraftanvändning, som får anses falla utanför ramen av här diskuterade åtgärder.

I promemorian erinras om att redan vid elskattens införande skattefrihet yrkades för kraft i elektrokemisk produktion och om att skatten numera utgår med 0,1 öre per kilowattimme för sådan kraft. Vidare erinras om de i det föregående nämnda villkoren, som kontrollstyrelsen uppställer för skattenedsättning och som hänför sig till betydenheten av kraftåtgången, kraftkostnadens förhållande till försäljningspriset för den tillverkade varan och möjligheterna att övervältra skatten.

I promemorian anmärks därefter att i framställningar till Kungl. Maj:t och kontrollstyrelsen framförts förnyade yrkanden om skattefrihet för kraft, som förbrukas för elektrokemiska ändamål. Därvid har man som skäl åberopat, att skattefrihet föreligger för fasta och flytande skattepliktiga bränslen med motsvarande användning samt att skatten med hänsyn till prisutvecklingen på elektrokemiskt framställda produkter inte längre kan bäras.

Vidare redogörs i promemorian för det av mig inledningsvis omnämnda yttrandet, som kontrollstyrelsen efter energiskattenämndens hörande avgivit med anledning av en framställning till Kungl. Maj:t från Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag (Fosfatbolaget). Därvid framhålls bl. a. att energiskattenämnden förordat fullständig skattefrihet för elkraft, som nyttjas elektrokemiskt, och att kontrollstyrelsen anslutit sig till nämndens uppfattning.

I fortsättningen behandlas närmare påståendet om försämrade möjligheter till avsättning av elektrokemiskt framställda produkter på tillfredsställande villkor. I promemorian återges därvid följande uppgifter, som under utredningen inhämtats från Kemikontoret.

Medan partiprisindex för kemiska produkter (1949 = 100) låg vid 121 år 1951, hade det fram till år 1957 — då energiskatten infördes — sjunkit till 109 för att sedan ytterligare sjunka till 105 år 1962. Motsvarande siffror för hela varuområdet, generalindex, visar för de tre åren en ständig stegring, från 134 över 147 till 154. Fosfatbolaget har i sin framställning

till Kungl. Maj:t hänvisat till det prisfall, som skett för produkter som natriumklorat, polyvinylklorid (ur kalciumkarbid) och kalkkammonsalpeter (ur väte).¹ På motsvarande sätt har priset på bly sjunkit från 2 340 kronor per ton år 1951 över 1 346 kronor per ton år 1957 till 772 kronor per ton år 1962. Ytterligare exempel på några här aktuella produkter är natriumperborat och väteperoxid, för vilka priserna från år 1957 till år 1962 sjunkit från 1 366 till 1 024 respektive från 1 723 till 1 561 kronor per ton.

Bakom prisfallet återfinns i flera fall en strukturell förskjutning i produktionsförhållandena sedan år 1951. Fosfatbolaget har i sin framställning redovisat den roll, som olja och naturgas jämte de på dessa råvaror grundade petrokemiska processerna spelat, när det gäller framställning av produkter som tidigare nära nog helt baserades på elektrokemiska eller elektrotermiska förfaranden. Utöver de i bolagets framställning nämnda exemplen framhåller Kemikontoret väteperoxid, där det s. k. antrakinonförfarandet är helt oberoende av processkraft.

Den svenska exporten till EEC-länderna försvåras även genom uppbyggnaden av den gemensamma tulltariffen, som på väsentliga punkter innebär höjda tullnivåer samtidigt som tullarna inom den gemensamma marknaden skrivs ned. Att för skatteberäkningen uppdelat produkterna i exportvaror och hemmamarknadsvaror skulle inte låta sig göra, då ofta även hemmamarknadsvaror i bearbetat eller förädlad skick blir föremål för export.

I promemorian redovisas härefter bedömningar rörande lämpliga ändringar i reglerna för energibeskattningen i fråga om elektrokemisk energi. Därvid framhålls till en början, att energiskatten på bränslen var avsedd att träffa bränsleförbrukningen för energialstring. Den redan gällande elbeskattningen inarbetades emellertid i energiskatteförordningen utan någon motsvarande avgränsning av beskattningsområdet för elkraft. Härav följer att viss produktion kan träffas av skatt om elkraft utnyttjas, medan den undgår beskattning om bränsle kommer till användning under i övrigt oförändrade förhållanden. Det kan inte anses tillfredsställande, att beskattningens utformning på detta sätt kan direkt påverka valet av energiform. Allmänt sett bör beskattningen i detta hänseende vara i möjligaste mån neutral, heter det i promemorian. Detta krav skulle tillgodoses, om skattebefrielsen medgavs för elkraft när denna fyller samma uppgift som bränsle i sådana processer där skattefrihet redan nu föreligger för bränslet på grund av att det nyttjas för annat ändamål än energialstring, t. ex. för elektrokemiskt ändamål.

I detta sammanhang redogörs för innehållet i en av professorn Gösta Wranglén författad artikel benämnd »Energiskatten och elektrolysisindustri», vilken publicerats i *Teknisk Tidskrift* nr 6/1963. Av denna artikel sägs i huvudsak framgå att elektrolytiska processer, vid vilka elektrisk energi omvandlas till kemisk energi, i tekniskt hänseende är att jämställa

¹ I Fosfatbolagets framställning till Kungl. Maj:t anfördes bl. a. att priset på natriumklorat från år 1952 till år 1961 fallit med 26 %, på polyvinylklorid med 46 % och på kalkkammonsalpeter med mer än 15 %.

med reduktionsprocesser, vid vilka energi ur fasta och flytande bränslen omsätts till kemisk energi, *att* gällande bestämmelser enligt vilka energiskatt inte utgår för bränsle, som omvandlas till kemisk energi, borde föranleda skattefrihet även för elektrisk energi, som i elektrolytiska processer omvandlas till kemisk energi, *samt att* elektrolytisk raffinering av metaller inte innebär att elektrisk energi omvandlas till annan energiform utan endast att energin nyttjas för transport av metaller från anod till katod.

I energiskattepropositionen 1957: 175 (sid. 90) anges som fall, då bränsle används för annat ändamål än energialstring, förbrukning av bränsle för reduktionsändamål, ehuru energin därvid binds i form av kemisk energi, heter det vidare i promemorian. I överensstämmelse härmed kan omvandling av elektrisk energi till kemisk energi anses vara förbrukning för annat ändamål än energialstring.

Bärande skäl synes sålunda, enligt vad som sägs i promemorian, tala för att medge skattefrihet för elkraft, som förbrukas i elektrolytiska processer av sådan natur att den tillförda energin — bortsett från ofrånkomliga förluster — omvandlas till kemisk energi.

Författningsmässigt kan skattebefrielse för elkraft i elektrokemisk användning — analogt med vad som gäller beträffande bränslen — genomföras på det sättet, heter det, att skatteavdrag efter kontrollstyrelsens prövning får göras för elkraft, som skattskyldig förbrukat eller sålt för förbrukning för annat ändamål än energialstring. Härigenom får man full överensstämmelse mellan bestämmelserna för elkraft och bränslen samt därmed lika behandling av skatteavdragen vid likartad användning av dessa energikällor.

Slutligen innehåller promemorian i denna del ett uttalande om beskattningen av elkraft, som används för elektrolys vid raffinering av metaller. I sådant fall bör enligt promemorian inte föreligga avdragsrätt, eftersom det här inte är fråga om kraftförbrukning för annat ändamål än energialstring. Detsamma anses vara förhållandet vid galvanostegi och galvanoplastik. Avdrag bör således inte medges för elkraft, som används exempelvis för kopparraffinering, förgyllning, försilvring eller förkromning. Kraftåtgången är heller inte av samma betydenhet i nu nämnda fall som vid de elektrolytiska framställningsprocesserna.

Elektrotermisk produktion

Med elektrotermisk produktion förstås enligt promemorian i allmänhet produktion, där elkraft används för erforderlig uppvärmning av råvaror, halvfabrikat och annat produktionsmaterial i industriell verksamhet. Det kan härvid gälla upphettning av råvaror o. d. till sådan temperatur, som krävs för viss kemisk process (reaktionstemperatur), men det kan också gälla uppvärmning till smältningstemperatur för exempelvis gjutning eller till lämplig temperatur för materialets vidare bearbetning eller enbart härd-

ning. Här ibland återfinns processer, där de erforderliga temperaturerna inte eller i varje fall inte utan praktiska olägenheter kan åstadkommas med vanligt bränsle, samt processer, där erforderlig exakthet beträffande temperaturen endast kan åstadkommas med elkraft. Här ingår även processer, som påverkas i oförmånlig riktning vid närvaro av bränsle.

Om den elektrotermiska användningen av elkraft heter det vidare.

I fråga om sådan produktion, vid vilken erforderlig reaktionstemperatur åstadkommes med elkraft, må främst nämnas framställning av karbider av olika slag genom uppvärmning av blandningar av en metall (ev. i form av förening) och kol. Här kan särskilt nämnas kalciumkarbid, som i sin tur användes för framställning av acetylen, samt kiselkarbid (karborundum), som användes för tillverkning av olika slags slipmaterial.

Den största kraftförbrukningen för elektrotermiska ändamål torde dock gälla smältning av metaller vid framställning av legeringar och då främst ferrolegeringar. Med ferrolegeringar avses regelmässigt en grupp legeringar mellan järn och ett eller flera grundämnen såsom kisel, krom, mangan, volfram och molybden. Ferrolegeringarna användes i sin tur för att legera järn eller stål vid framställning av specialkvaliteter. Så användes ferroaluminium vid framställning av aluminiumstål, ferrokiselmangan vid framställning av manganstål, ferrokrom vid framställning av specialgjutjärn samt rostfria och syrafasta stål, ferrovanadin och ferrovolfraam vid framställning av mejsel- och snabb svarvstål. Bland ferrolegeringarna användes kiseljärn och ferromangan både som legeringstillsatser vid framställning av specialkvaliteter och som desoxidationsmedel vid järn- och ståltillverkning.

Till elektrotermisk användning är emellertid även att hänföra sådan, där elkraft utnyttjas för drift av ugnar av olika slag samt för glödning och annan värmebehandling inom industrin.

Vid sina bedömanden av frågor om skattenedsättning vid elektrotermisk liksom vid elektrokemisk användning av elkraft har kontrollstyrelsen, som framgår av redogörelsen för gällande ordning, tagit hänsyn till kraftåtgångens storlek, kraftkostnadens betydelse och marknadsläget. Nedsättning av beskattningsvärdet har därför hittills medgetts endast för en mera begränsad del av den produktion, som vanligen betecknas som elektrotermisk. Främst har nedsättning medgetts, då elkraft använts för att åstadkomma de ofta mycket höga temperaturer som krävs för att genomföra de nyss omnämnda kemiska och termiska processerna (framställning av karbider, grafit elektroder, metallegeringar o. d.). Med några undantag har nedsättning av beskattningsvärdet inte medgetts för annan termisk kraftanvändning.

I nu aktuella framställningar om skattefrihet eller skattenedsättning för elkraft till elektrotermisk produktion har, liksom beträffande den elektrokemiska kraftförbrukningen, åberopats bl. a. försämrade avsättningsmöjligheter. Även i det utlåtande från energiskattnämnden, som fogats vid kontrollstyrelsens yttrande i anledning av dessa framställningar, har särskilt framhållits, att olika förhållanden lett till ökade svårigheter för tillverkare av elektrotermiskt framställda produkter att vinna avsättning för dessa till priser, som var aktuella vid den tidpunkt då beskattningsvärdet

fastställdes till 1 öre per kilowattimme. I vad avser ferrolegeringar och andra därmed i produktionshänseende jämförda produkter har energiskattenämnden funnit skäl föreligga för fullständig skattefrihet. Samma uppfattning har framförts i ett yttrande från Kemikontoret med anledning av denna utredning.

Fortsättningsvis påpekas i promemorian, att elkraften vid elektrotermisk produktion till skillnad från elektrokemisk produktion primärt utnyttjas för att alstra energi, nämligen i form av värme. Vid elektrotermisk produktion används kraften således för ett sådant ändamål, som man avsåg att beskatta när energiskatten tillkom. Motivet för att ändå medge skattenedsättning har varit önskemålet att begränsa skattebelastningen för den särskilt kraftkrävande produktionen. Eftersom syftet med utredningen varit att överväga åtgärder för att åstadkomma större skattemässig likställighet mellan elkraft och bränsle i enlighet med de principer som betingade energiskattens utformning, faller längre gående åtgärder i fråga om kraft, som utnyttjas för elektrotermisk produktion, utanför ramen för utredningen. I enlighet härmed behandlas i promemorian endast sådana åtgärder som bör ifrågakomma i syfte att ernå en skäligen och i möjligaste mån likvärdig nedsättning av skattebelastningen vid särskilt energikrävande produktion.

I promemorian påvisas härefter till en början, att bränsle och elkraft kan vara naturligen kompletterande energiformer vid olika former av energikrävande produktion. Kravet på likformighet i beskattningen av olika energiformer framstår som angeläget även av denna anledning och inte bara därför att det kan föreligga valmöjlighet mellan bränsle och elkraft. Den totala skattebelastningen bestämmas av det sammanlagda utnyttjandet av de båda energiformerna och synes enligt promemorian böra vara avgörande för bedömningen av frågan om eventuell skattenedsättning och storleken av en sådan. Även då valmöjlighet inte föreligger måste det anses angeläget med likställighet i beskattningen för att denna inte skall få återverkningar i konkurrenshänseende till förmån för den ena eller den andra produktionsformen.

Efter att ha erinrat om att syftet med Kungl. Maj:ts beslut om nedsättning av beskattningsvärdet var att begränsa skattebelastningen för särskilt kraftkrävande produktion och att åstadkomma likformig beskattning redogörs i promemorian för ett uttalande av föredragande departementschefen i samband med energiskattens tillkomst (se prop. 1957: 175 sid. 90). I detta uttalande heter det att skatten för de mera bränslekrävande industrierna, t. ex. kalk- och kritbruken samt cementfabrikerna, borde nedsättas så att den ungefärligen svarade mot den genomsnittliga skattebelastningen för industrin i allmänhet. Viss hänsyn borde också kunna tas till marknadsläget för mer energikrävande exportprodukter. I detta sammanhang framhålls i promemorian, att det vid utformandet av reglerna om energiskatt för bräns-

le ansågs mest ändamålsenligt att låta skattenedsättningen bli beroende av relationen mellan bränslekostnaden och tillverkningskostnaden.

I fortsättningen återges i promemorian ett uttalande av energiskattnämnden, som gjorts i yttrande till kontrollstyrelsen i samband med energiskatteförordningens ikraftträdande. Uttalandet betecknas i promemorian som vägledande för kontrollstyrelsen vid handläggningen av energiskatteärenden, när det gäller att avgöra vad som avses med »mera bränslekrävande industrier». Det lyder på följande sätt.

Om till kategorien »mera bränslekrävande industrier» bör hänföras industrigrenar med lägre bränslekostnader än järn- och stålverken, finner nämnden tveksamt. Förskjutes gränsen ytterligare nedåt, kommer flera med hänsyn till skatteutfallet betydelsefulla industrigrenar att inrymmas bland dem som kan få skattelindring av nu ifrågavarande anledning. Redan på den grund måste en utvidgning av denna kategori väcka betänkligheter. Härtill kommer att de administrativa svårigheterna snabbt ökar med antalet företag, som får skattelindring. För återhållsamhet talar också att man även utan en ytterligare utvidgning av kategorien »mera bränslekrävande industrier» torde ha i huvudsak eliminerat risken för snedvridning av produktionen och andra liknande komplikationer. Att skarpt avgränsa den ifrågavarande kategorien genom angivande av ett bestämt procenttal som nedre gräns synes icke lämpligt. Fallen i gränsområdet är sällan så renodlade, att frågan om skattenedsättning kan avgöras enbart med hänsyn till den relativa bränslekostnaden. Överstiger denna faktor mera märkbart ett värde, som motsvarar en skattebelastning av 1 procent av saluvärdet, synes dock densamma, även om andra särskilda förhållanden icke föreligger, böra tillmätas avgörande betydelse för frågan om skattenedsättning.

Promemorian sammanfattar mot bakgrunden av den här lämnade redogörelsen möjligheterna till nedsättning av energiskatt sålunda. I fråga om bränsle innehåller energiskatteförordningen ett direkt stadgande av i princip generell räckvidd, enligt vilket avdrag får göras för bränsle som förbrukas i särskilt energikrävande produktion. Enligt härvid utbildad praxis medges nedsättning, när skattebelastningen klart överstiger en procent av saluvärdet eller motsvarande värde. I fråga om elkraft innehåller energiskatteförordningen inte något motsvarande stadgande. Här har behovet av skattenedsättning i stället tillgodosetts genom beslut, som meddelats redan under elskatteförordningens tid och som innebär att kraftens beskattningsvärde fastställts till 1 öre per kilowattimme. Såsom redovisats i det föregående, har emellertid sådan nedsättning medgetts endast för elektrokemisk produktion och för elektrotermisk produktion i viss trängre bemärkelse. Härmed föreligger en skillnad beträffande möjligheterna till skattenedsättning för de båda energiformerna elkraft och bränsle, en skillnad som kan sägas vara till elkraftens nackdel. Skäl talar för att denna olikhet i beskattningen bör undanröjas.

Ett tillgodoseende av kravet på enhetlig energibeskattnings borde leda till att varje användning av elkraft för värmealstring i direkt sammanhang med

industriell produktion bör berättiga till skattenedsättning, såvida nedsättning ansetts kunna medges vid en motsvarande på bränslen grundad produktion, framhålls det vidare i promemorian. Härigenom skulle man vinna, att den lämpligaste energiformen — elkraft eller bränsle — kan väljas av producenten utan hänsynstagande till skatteekonomiska synpunkter. En förutsättning för en i möjligaste mån enhetlig beskattning enligt dessa grundprinciper är dock, att bedömningen sker med hänsyn till den sammanlagda skattebelastningen när både elkraft och bränsle utnyttjas i produktionsprocessen.

Som den författningsmässigt lämpligaste lösningen föreslår utredningen en tilläggsbestämmelse i 25 § energiskatteförordningen motsvarande stadgandet i 24 § 2 mom. e) om avdragsrätt för bränsle, som förbrukats vid industriell produktion där bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden. Ett sådant tillägg till 25 § energiskatteförordningen skulle enligt utredningen i princip få samma generella räckvidd som stadgandet om bränsle i 24 §. Därmed skulle skapas den primära förutsättningen för skattemässigt likformig behandling av särskilt energikrävande produktion, oavsett vilken energikälla eller kombination av energikällor produktionen bygger på och oavsett vilken art denna har (elektrotermisk eller annan produktion). Rätten till skattenedsättning skulle därmed komma att bedömas enbart under beaktande av att energikostnaden (kraft- och/eller bränslekostnaden) utgör en så betydande del av tillverkningskostnaden att en reducering av skattebelastningen framstår som motiverad enligt de allmänna principerna för energibeskattningen.

Med utgångspunkt från de möjligheter till skattenedsättning, som sålunda föreslås för elkraft i elektrotermisk användning, diskuteras härafter i promemorian en speciell avgränsningsfråga, nämligen om hänsyn skall tas till skattebelastningen i samtliga de processer som fordras för produktionen av viss vara eller om några slag av processer skall hållas utanför vid beräkning av skattebelastningen. Problemet belyses i en aktuell framställning i ämnet, som ingetts till Kungl. Maj:t. Av utredning beträffande de produktionsmetoder, som tillämpades i fallet, framgår enligt promemorian i huvudsak följande.

Elkraften förbrukades i järnsvampverk, elektrohytta, elektrostålverk och glödgningsanläggning. De härvid framställda halvfabrikaten förbrukades av företaget i dess produktion av helfabrikat.

Järnsvamptillverkningen utgjorde i detta fall en process för gasreduktion av järnmalm. Processen skedde i en schaktugn, där reduceringsgasen framställdes i en elektriskt upphettad generator.

Framställningen av tackjärn skedde i elektriska ugnar, vilka skilde sig från blästermasugnar därigenom att kol endast användes som reduktionsmedel och den erforderliga värmealstringen skedde med elektrisk kraft.

Götstål och verktygsstål framställdes i elektrostålugnar, som kunde vara ljusbågsugnar eller induktionsugnar.

En stor del av det stål som producerades undergick glödgning i speciella ugnar. Genom glödgningen som, beroende på syftet, utfördes vid olika temperaturer utjämnades spänningar i godset, minskades hårdheten samt erhöles bättre hållfasthetsegenskaper och en för härdning lämpligare utgångsstruktur.

Energiskattenämnden har i fall av nu nämnd art bedömt frågor om skattenedsättning inte med utgångspunkt från förhållandena beträffande ett visst led av tillverkningen utan efter den totala skattebelastningen för produktionen, omtalas det i promemorian. Enligt ett uttalande av nämnden bör denna princip gälla, även om tillverkningen av ett halvfabrikat i något fall sker vid en fristående anläggning.

I promemorian uttalas anslutning till energiskattenämndens uppfattning men tilläggs att i fall, där halvfabrikat tillhandahålls för vidare industriell behandling från eget särskilt driftställe eller av dotterbolag eller motsvarande, frågan om nedsättning dock normalt synes kunna bedömas med hänsyn till energikostnaden för halvfabrikatet, om detta är en allmänt saluförd produkt och det förekommer konkurrens från företag som inte bedriver vidare bearbetning av detsamma.

Emellertid bör enligt promemorian undantag göras från denna princip för det fallet att i viss tillverkningsprocess något led i tillverkningsförloppet kan äga rum antingen hos den ursprunglige bearbetaren av råvaran eller på ett senare stadium, hos manufakturingsindustrin. Härom anförs.

Produktionen av konsumtionsvaror och andra färdigvaror är ofta uppdelad på flera på varandra följande, fristående produktionsled. Sålunda framställs exempelvis stålgöt och valsad plåt i järnverk och av dessa produkter framställs färdigvaror såsom kokkärl, diskbänkar och rakblad genom stansning, pressning och annan bearbetning i fristående manufakturingsföretag. Den härdning som normalt förekommer under produktionens gång sker hos järnverk men i vissa fall även hos manufakturingsindustrin. Inom den senare är den totala energikostnaden regelmässigt så låg att skattenedsättning icke kan bli aktuell.

I fall, likartade med det angivna exemplet, uppkommer en fråga om begränsning av skattenedsättning till produktionsprocesser, som uteslutande förekommer i samband med framställning av råvaror och halvfabrikat. Om nämligen hänsyn skulle tagas till processer, som även kan förekomma i manufakturingsledet, skulle krav kunna ställas på skattenedsättning även i detta led med åberopande av att producenterna i det tidigare ledet eljest skulle få en skatteförmån, som påverkar konkurrensen. Närmast skulle det vara fråga om viss kraft för härdning eller smältning, som i enlighet härmed skulle undantagas från möjlighet till skattenedsättning. I det tidigare relaterade exemplet skulle detta betyda att skattenedsättning endast borde kunna komma i fråga för framställningen av järnsvamp, el tackjärn och elektrostaål, men däremot ej för glödgningsprocessen. Denna process förekommer i betydande omfattning även hos manufakturister, både i industriell och i hantverksmässig skala.

I promemorian framhålls att det vid den förordade utformningen av möjligheterna till skattenedsättning liksom hittills skulle ankomma på kontrollstyrelsen att efter energiskattenämndens hörande pröva, om och i vad mån nedsättning i form av deklarationsavdrag får medges för bränsle och elkraft som förbrukats eller sålts för förbrukning i »mera energikrävande produktion». Den praxis, som efter de vägledande uttalandena av energiskattenämnden utbildats på bränslesidan, synes härvid kunna läggas till grund för bedömningarna även efter utvidgningen av avdragsrätten och sålunda ges giltighet även för elkraft.

En generell tillämpning av tidigare praxis på bränsleområdet skulle, framhålls det i promemorian, innebära att i de fall, där den totala energiskattebelastningen vid industriell produktion tydligt överstiger en procent av saluvärdet, avdrag medges ned till denna nivå. Denna metod att avgränsa det område, där bränslekostnadens andel av tillverkningskostnaden bör föranleda skattenedsättning, synes hittills ha tillgodosett anspråken på likformighet i beskattningen och klarhet i gränsdragningen samt även i övrigt ha verkat tillfredsställande, sägs det i promemorian. I denna fråga heter det vidare.

Metoden att sätta skattebelastningen i relation till saluvärdet och inte till tillverkningskostnaden har närmast varit betingad av praktiska skäl. Saluvärdet kan — i motsats till tillverkningskostnaden — i allmänhet bestämmas utan större omgång och med relativt stor säkerhet. Man bör emellertid märka att man med detta tillvägagångssätt endast får en riktpunkt för bedömningen, om och i vad mån skattenedsättning skall medges. Tillämpningen förutsätter att även andra förhållanden beaktas, så att inte frågan om nedsättning blir beroende av mer eller mindre tillfälliga prisfluktuationer på världsmarknaden och att inte en tillfällig prisnedgång kan utnyttjas för en i princip oberättigad skattenedsättning.

Relationen mellan energikostnad och tillverkningskostnad har den fördelen att den inte påverkas av fluktuationer i varupriserna. Detta möjliggör därmed beslut, som icke behöver omprövas annat än vid mera genomgripande ändringar i produktionstekniken. Med hänsyn härtill bör relationen mellan kraftkostnaden och tillverkningskostnaden utgöra den författingsenliga grunden för bedömningen. Detta bör dock inte utesluta möjligheten, att bedömningen med stöd av hittills vunna erfarenheter från bränslebeskattningen sker på det enklare sätt som relationen till saluvärdet innebär.

I promemorian behandlas i det följande vissa praktiska tillämpningsfrågor, som följer av den förordade skatteomläggningen. Därom anförs.

En övergång till här ifrågasatta nedsättningsregler innebär helt nya principer i fråga om reducering av skattebelastningen för elkraft i industriell produktion. I de fall där nedsättning medgivits för termisk produktion har denna genomförts på det sättet, att kraftens beskattningsvärde fastställts till 1 öre per kilowattimme. Detta kan betyda, att den bestående skattebelastningen avviker från vad som skulle följa vid en beräkning av nedsättningen enligt här diskuterade allmänna avdragsregler. Då omläggningen icke synes böra leda till någon skärpning av beskattningen, synes re-

dan lämnade medgivanden om skattenedsättning för elkraft icke böra föranleda andra ändringar i dylik riktning än sådana som betingas av önskemålet att åstadkomma erforderlig nedsättning i de fall där såväl bränsle som elkraft utnyttjas i produktionen. Vid sådan produktion kan det nämligen vara lämpligt att åstadkomma hela reduceringseffekten genom skattenedsättning eller full skattefrihet för endast den ena av de utnyttjade energiformerna. Något hinder för en sådan praktisk lösning av nedsättningsfrågan bör icke föreligga.

I fall, där nedsättning medgivits för elkraft men inte för bränsle, synes ytterligare nedsättning böra ifrågakomma endast om den bestående totala skattebelastningen överstiger den nivå, som berättigar till skattenedsättning enligt de nya allmänna reglerna. Ytterligare nedsättning bör då kunna medgivas ner till nämnda nivå på mest ändamålsenligt sätt. I det motsatta fallet, där nedsättning medgivits för bränsle i form av deklara-tionsavdrag men ingen nedsättning av beskattningsvärdet medgivits för elkraftförbrukningen, bör i överensstämmelse härmed ytterligare nedsättning kunna medgivas på antingen bränsle- eller kraftsidan så att den totala bestående skattebelastningen stannar vid den nivå, som de nya allmänna nedsättningsreglerna berättigar till. Vad gäller de fall, där ingen skattenedsättning hittills medgivits men där detta blir aktuellt genom den utvidgade avdragsrätten på kraftsidan, bör givetvis bedömningen ske helt enligt de nya reglerna.

Utöver det nu anförda synes inte erforderligt att närmare ingå på den praktiska tillämpningen av avdragsreglerna eller på en prövning av storleken av skattenedsättningen i de särskilda fallen. Spörsmålen härom torde böra prövas i sedvanlig ordning av kontrollstyrelsen efter energiskattemännadens hörande. Härigenom erhålles största garanti för en jämn och likformig behandling av alla hithörande fall, vare sig fråga är om nedsättning av skatten för bränslen eller för elkraft eller för bådadera energislagen.

Annan produktion än elektrokemisk eller elektrotermisk

I promemorian erinras om att elektrisk kraft, som förbrukas för motordrift eller belysning i samband med elektrokemisk eller — i inskränkt mening — elektrotermisk produktion, s. k. hjälpkraft, enligt medgivande av Kungl. Maj:t är att jämställa med kraft för elektrokemiskt eller elektrotermiskt ändamål. Hjälpkraft blir därmed för närvarande beskattad med 0,1 öre per kilowattimme. Motsvarande bör enligt promemorian gälla även framdeles, och hjälpkraft skulle således bli skattefri eller endast träffas av nedsatt skatt.

Om man bortser från hjälpkraft, har skattenedsättning, enligt vad som upplyses i promemorian, inte beviljats för motorkraft eller eljest för kraft, som brukas för andra produktionsändamål än elektrokemisk eller elektrotermisk användning, utom på ett område, nämligen för drift av slipstolar vid framställning av slipmassa. I de aktuella framställningarna har inte heller — utom beträffande slipmassa — framställts önskemål om skattenedsättning för kraft, som används för andra ändamål än elektrokemiska eller elektrotermiska.

Med den under föregående avsnitt behandlade, i promemorian förordade utformningen av avdragsreglerna skulle frågan om skattenedsättning bedömas enbart med hänsyn till skattebelastningens betydelse, oavsett vilken art produktionen har och för vilket industriellt ändamål energin utnyttjas. Med denna generella och enhetliga utformning av möjligheterna till skattenedsättning genom deklara-tionsavdrag har anledning inte ansetts föreligga att i detta sammanhang utreda kraftförbrukningen i de här aktuella fallen eller den relativa skattebelastningen för kraften.

Bland de fall, där skattebelastningen kan tänkas överstiga en procent, nämns emellertid i promemorian användningen av elkraft för drift av slipstolar vid produktion av slipmassa. Kontrollstyrelsen har enligt promemorian funnit att övervältring av skatten inte varit möjlig vid sådan produktion i vad angår massa, som gått på direkt export, och styrelsen har i enlighet härmed medgett, att skatten i denna del bestäms efter ett beskattningsvärde av 1 öre per kilowattimme (skatt 0,1 öre per kilowattimme).

Beräknat skattebortfall

I promemorian lämnas en redogörelse för vad de föreslagna ändringarna i energiskatteförordningen beräknas medföra i skattebortfall.

Såvitt avser elkraft i elektrokemisk användning har beräknats, att omkring 1 400 miljoner kilowattimmar skattepliktig energi förbrukas årligen. Skatten för sådan kraft utgör för närvarande 0,1 öre per kilowattimme. Genom den föreslagna skattefriheten för denna energiform skulle följaktligen årligen falla bort omkring 1,4 miljoner kronor.

Vad beträffar elkraften i övrig produktion ter sig enligt promemorian läget olika inom skilda industrigrupper.

Inom *metallindustrin* har skattebortfallet uppskattats till sammanlagt 3,6 miljoner kronor om året, vilket är något mindre än tredjedelen av den aktuella skattebelastningen för denna industrigren. Vid beräkningarna har man utgått från att skattenedsättningen, i enlighet med de i promemorian framförda riktlinjerna, begränsas till processer fram till och med framställning av götstål. Vidare har beräkningarna i promemorian utförts under antagande, att förutsättningar för skattenedsättning inte föreligger till den del framställningen av stål-göt bygger på skrot men väl om och i den mån tackjärn utgör utgångsmaterialet. Dessutom har anledning till skatteomläggning antagits inte föreligga inom gruppen ferrolegeringar.

Beträffande *jord- och stenindustrin* beräknas promemorians förslag medföra full skattefrihet för elkraft, som förbrukas vid cementtillverkning, och en skattenedsättning för glasindustrin till i genomsnitt en fjärdedel. För industrigrenen totalt uppskattas skattebortfallet till 2 miljoner kronor.

Massa- och pappersindustrin är en betydande kraftförbrukare, påpekas det i promemorian. För elkraft, som förbrukas för drift av slipstolar vid framställning av slipmassa för export, erlagges, såsom framgår av prome-

morian, för närvarande enligt särskilt beslut av kontrollstyrelsen energiskatt med 0,1 öre per kilowattimme. Förutsättningar torde föreligga för nedsättning till samma skattebelopp även där kraften förbrukas för framställning av slipmassa, som kommer till användning inom landet. Med hänsyn härtill och till möjligheten av skattenedsättning även inom wallboard-industrin beräknas nedgången av skatteintäkterna inom detta område till 2 miljoner kronor.

Det sammanlagda skattebortfallet har således i promemorian uppskattats till 9 miljoner kronor.

Remissyttrandena

Från industrin och näringslivet i övrigt framförs i remissyttrandena stark kritik mot energiskatten som sådan samt önskemål om avskaffande av skatten så snart som möjligt. *Näringslivets skattedelegation*, som kan sägas ge det klaraste uttrycket för den genomgående inställningen i denna principiella fråga, pekar bl. a. på den ojämnhet i skattebelastningen på olika industrigrenar, som förklaras vara en oundviklig följd av energiskattens utformning. Särskilt hårt drabbas enligt denna remissinstans de varuområden, där priserna bestäms på världsmarknaden.

I allmänhet är man emellertid medveten om att energiskattens framtida utformning är föremål för övervägande inom allmänna skatteberedningen. De ändringsförslag, som framlagts i promemorian, betraktas därför som ett provisorium i syfte att komma till rätta med de mest framträdande olägenheterna, och förslagen hälsas i stort sett med tillfredsställelse. *Handelskammaren i Örebro* ser dock i den av utredningen föreslagna skattenedsättningen en fara för att energibeskattningsformen som sådan blir »fastlåst».

Näringslivets representanter vill i allmänhet gå längre i fråga om skattelettnader än som föreslagits i promemorian. Redan i denna har emellertid, som framgår av den föregående redogörelsen, de elektrokemiska produktionsprocesserna med undantag för raffinering av metaller ansetts böra bli befriade från energiskatt. Den sålunda föreslagna skattebefrielsen har inte mött något motstånd under remissbehandlingen. *Bolidens gruvaktiebolag* vänder sig emellertid i sin skrivelse, vars innehåll återopas i yttrandet från *Kemikontoret*, mot det föreslagna undantaget från skattebefrielsen och framhåller därvid i huvudsak följande. Bolagets produktion innefattar såväl elektrotermiska som elektrokemiska led. Smältning av koppar och bly sker elektrotermiskt. Raffinering av koppar sker elektrotermiskt. Oaktat dessa led tekniskt kan särskiljas, är det enligt bolagets uppfattning naturligt att se och bedöma hela framställningsprocessen som en enhet. Den totala energiåtgången vid kopparframställningen uppgår till 3 000 kilowattimmar per ton. Elektroenergikostnaderna utgör cirka 7,6 procent av förädlingsvärdet. Det synes bolaget helt omotiverat att av tekniskt

formella skäl göra undantag från skattebefrielse i elektrokemiska processer för elektrolytisk raffinering av metaller.

Vad härefter beträffar elektrotermiska produktionsprocesser har åtskilliga synpunkter av intresse anförts i remissyttrandena.

Kemikontoret erinrar i sitt yttrande om vad energiskattenämnden anförde i utlåtande till kontrollstyrelsen med anledning av den inledningsvis berörda framställningen om skattebefrielse. Nämnden ansåg skäl i flertalet fall föreligga att ta bort eller sätta ned skatten för elektrotermisk användning av kraft, särskilt i vad avser ferrolegeringar och därmed i produktionshänseende jämställda produkter. Kemikontoret anför i detta sammanhang, att den i promemorian redovisade utredningen begränsats i ett viktigt avseende. Därmed syftar Kemikontoret på uttalandet i promemorian, att utredningens syfte inte varit att vidta andra ändringar i energiskatten än sådana som vid en bestående ordning i fråga om bränslebeskattningens räckvidd framstår som motiverade för att ernå största möjliga likställighet i energibeskattningen i dess helhet.

Kemikontoret erinrar i sitt yttrande vidare om att allvarliga invändningar framfördes redan år 1951 vid elkattens tillkomst. Kritiken bottnade enligt Kemikontorets uppfattning i att skatten inte, såsom ursprungligen synes ha varit avsett, skulle utgå enbart på elektrisk drivkraft utan även skulle drabba processkraften. Skatten på elkraft har alltsedan år 1951 särskilt hårt drabbat bl. a. framställning av ferrolegeringar, grafitelektroder och vissa metaller. Nedsättningen av beskattningsvärdet till 1 öre per kilowatt-timme har inte i grunden ändrat detta förhållande. Skattens incidens torde för närvarande enligt Kemikontoret vara av storleksordningen en procent av saluvärdet eller mera. För hela industrin är motsvarande incidens cirka 0,15 procent. Kemikontoret anför vidare.

Den kemiska industrien i vårt land är ur råvarusynpunkt inte speciellt gynnad. Tillgång på relativt billig elkraft utgör emellertid en för denna industri betydelsefull förutsättning, och den speciella grenen elektrokemisk industri kom även att tidigt utvecklas i vårt land. Genom att råvaran elkraft belagts med en skatt, har värdet av denna fördel på råvarusidan reducerats för den kemiska industrien, liksom vid tillverkning av ferrolegeringar och vissa metaller.

Inför det ändrade marknadsläget för elektrokemiska och elektrotermiska produkter i egentlig mening, och de strukturella förskjutningar i produktionsförhållanden som inträffat för flera av dessa tillverkningar samt utvecklingen av de västeuropeiska integrationsfrågorna har det länge framstått för Kemikontoret som motiverat, att den oformlighet, som beskattningen av elkraft som råvara i elektrokemiska och elektrotermiska förfaranden i egentlig mening utgör, undanröjs.

Kemikontoret hälsade därför med tillfredsställelse att Kontrollstyrelsen och energiskattenämnden uppenbarligen delade en sådan uppfattning, när dessa myndigheter föregående år hemställde om skattefrihet för elkraft i elektrokemiska förfaranden, liksom för den betydelsefulla grupp elektrotermisk produktion i egentlig mening, som ferrolegeringar utgör.

I utredningen fullföljs dessa tankegångar i så måtto att den föreslagna lydelsen av § 25, 2 mom. a) möjliggör befrielse från elskatt i företrädesvis elektrokemiska (elektrolytiska) förfaranden. Kemikontoret utgår då från att befrielsen omfattar jämväl kraft, som går förlorad i processen — liksom s. k. hjälpkraft — i analogi med vad som nu tillämpas vid nedsättning av beskattningsvärdet till 1 öre per kWh.

Det är dock med beklagande som Kemikontoret samtidigt måste konstatera att utredningen icke ansett sig böra fullfölja Kontrollstyrelsens framställning såvitt gäller den övervägande delen *elektrotermiska* tillverkningar i egentlig mening.

Kemikontoret beräknar, att energiskatten i elektrotermiska förfaranden i egentlig mening inte tillför statskassan mer än 1,5 miljoner kronor. Utan påtagliga statsfinansiella konsekvenser hade man således kunnat föreslå en begränsad skattefrihet för elektrotermisk produktion beträffande sådana tillverkningar, där kraftförbrukningen är särskilt omfattande. Inom den av energiskattenämnden särskilt framhävda varugruppen ferrolegeringar återfinns tillverkningar, där kraftförbrukningen är exceptionellt stor — 10—15 000 kilowattimmar per ton produkt — vilket enligt Kemikontoret väl belyser den speciella belastningen på dessa tillverkningar. Praktiskt kunde en begränsad skattebefrielse ha ordnats genom att tillverkningar, där elkraftförbrukningen överstiger 3 000 kilowattimmar per ton vara, undantagits från beskattning.

Kemikontoret begär emellertid inte nu — innan allmänna skatteberedningens arbete slutförts — att energiskatten skall helt upphävas även för elektrotermiska processer i egentlig mening och tillstyrker därför förslaget för att som ett temporärt korrektiv under en tid av ett till högst två år komma till rätta med vissa missförhållanden. Samtidigt sägs emellertid, att tillstyrkandet motiverats av en önskan att undvika varje ytterligare försening av den skattefrihet som förslaget möjliggör. Kemikontoret har därvid utgått från att beskattningen av elkraft i elektrotermiska förfaranden i egentlig mening — och i industriell användning över huvud — skall avlyftas senast i samband med den planerade omläggningen av skattesystemet i vårt land och att det närmast varit avgränsningssvårigheter som hindrat utredningen från att föreslå ett upphävande av energibeskattningen i denna del. För det fall, att Kungl. Maj:t ändå skulle överväga en utvidgning av skattefriheten utöver vad utredningen föreslagit, vill dock Kemikontoret redovisa ytterligare skäl för skattefrihet. I denna del heter det.

När energiskattenämnden förordade skattefrihet för ferrolegeringar resp. nedsättning eller skattefrihet för övriga elektrotermiska förfaranden, måste nämnden uppenbarligen ha åsyftat att speciella skäl kunde åberopas för en sådan skattefrihet. Den exceptionellt höga kraftförbrukningen per ton färdigvara har redan ovan omnämnts. Därjämte är att märka att de allmänna förhållanden och förutsättningar, som gällde när skatten på sin tid tillkom, i grunden ändrats, särskilt för dessa varor. Icke minst gäller detta i fråga om avsättningsförhållandena, där väsentliga förändringar har inträffat under senare år. Detta avspeglas i nedanstående uppgifter över prisutvecklingen vid avsättning på export av ferrolegeringar.

	1959	1960	1961	1963		
				1962 1: a kvart	2: a kvart.	
Exportprisindex ¹						
Total	100	102	104	102	104	103
Ferrolegeringar ²	100	104	99	93	84	82

Det framgår med tydlighet att prisutvecklingen vid export av ferrolegeringar från Sverige varit mycket ogynnsam och att det under senare år inträffade priset för dessa varor varit mer utpräglat än för svenska exportvaror i allmänhet.

När det gäller avsättningen på den svenska hemmamarknaden är läget emellertid inte ljusare. De svårigheter som järnindustrien är utsatt för återfinns i skärpt omfattning hos den industri, som levererar råvaror av typen ferrolegeringar och grafitelektroder till järnindustrien. Sedan Kemikontoret hade tillfälle att i skrivelse den 15 juni förra året framföra synpunkter till utredningen i denna fråga, har läget ytterligare försämrats. Organisationen syftar härvid på den höjning av EEC:s ståltullar, som väntas träda i kraft inom kort, såvitt gäller exporten till Benelux, Frankrike och Västtyskland. Det är uppenbart att därest denna åtgärd skulle få en negativ inverkan på svensk järnindustri — något som synes vara att befara — kommer den i sin tur att påverka avsättningen av ferrolegeringar till den svenska marknaden.

Ett gillande av utredningens angivna huvudsyfte, nämligen att åstadkomma större likformighet i beskattningshänseende mellan elkraft och bränslen, kommer till uttryck i åtskilliga remissyttranden. Så är t. ex. fallet med yttrandena från *Jernkontoret*, *Sveriges grossistförbund*, *Svenska elverksföreningen* och *Svenska vattenkraftföreningen*. *Energiskattenämnden* och flera *handelskamrar* tillstyrker i princip de förslag, som framlagts i promemorian. *Kontrollstyrelsen* finner ingen anledning till erinran mot grundtankarna i promemorian, eftersom en skatteomläggning efter de redovisade riktlinjerna skulle tillgodose det av styrelsen framförda önskemålet om en enhetlig behandling i skattehänseende vid likartad användning av energikällorna elkraft och bränsle. I detta sammanhang bör också nämnas att *Näringslivets skattedelegation* framhåller att det är till fördel om en utjämning av skattetrycket kan ske genom att ett tak sätts, över vilket den sammanlagda skattebelastningen på en produkt i princip inte bör nå.

Jämte mera allmänna synpunkter på lättnader i beskattningen av elektrotermiskt utnyttjad energi innehåller remissyttrandena från näringslivets representanter en del mer eller mindre långtgående förslag till ytterligare lindringar för produktionsområdet utöver vad som förordats i promemorian. Dessa förslag tar emellertid inte sikte på några andra författningsändringar än dem, som föreslagits i promemorian, utan rör tillämpningen.

¹ Ur »Indextal över utrikeshandel» 1959 = 100.

² Index, beräknad på grundval av de 15 typer ferrolegeringar, som redovisas i svensk exportstatistik. Vägningen har skett med hjälp av under år 1959 exporterade kvantiteter ferrolegeringar.

Näringslivets skattedelegation och Kemikontoret anser sålunda, att den gräns för relationen mellan energiskattebelastningen och den tillverkade varans saluvärde — en procent — som föreslagits såsom villkor för skatteavdrag bör sänkas. En sådan sänkning skulle helt stå i överensstämmelse med departementschefens uttalande vid tillkomsten av energiskatteförordningen, heter det i dessa remissorgans yttranden. Kemikontoret framhåller att den av energiskattenämnden på sin tid föreslagna gränsen torde ha medfört att skatteincidensen i särskilt bränslekrävande tillverkningar kommit att väsentligt överstiga den av departementschefen förordade genomsnittliga belastningen för industrin i allmänhet, vilken nu knappast lär överstiga 0,3 procent av saluvärdet.

Nu nämnda remissorgan tar i detta sammanhang också upp frågan om beskattningsvärdet och anser att möjligheter skall kunna föreligga för kontrollstyrelsen att fastställa ett minsta beskattningsvärde av 0,5 öre per kilowattimme i stället för det som nu tillämpas i praxis, d. v. s. 1 öre per kilowattimme. En sådan nedsättning bör kunna ske i varje fall för elektrotermiska processer i egentlig mening och så snart energiskatten överstiger en procent av saluvärdet eller — i förekommande fall — förädlingsvärdet, framhåller Kemikontoret. Emellertid kan nämnas, att *Svensk industriförening* anser elkraftens beskattningsvärde böra begränsas till 1 öre per kilowattimme.

När det gäller skattebelastningens storlek, diskuteras även frågan, om belastningen lämpligen bör räknas på saluvärdet eller på något annat värde. *Jernkontoret*, *Näringslivets skattedelegation* och *Kemikontoret* anser samtliga att förädlingskostnaderna, d. v. s. framställningskostnaderna minskade med råvarukostnaderna, bör utgöra grundval för relationsberäkningen. I argumenteringen för detta förslag framhålls att särskilt i fall, då råvarupriserna är höga eller bestäms efter förhållandena på världsmarknaden, en bedömning med utgångspunkt från energiskattens relation till saluvärdet kan leda till att slutprodukten ställs utanför en eljest motiverad skattenedsättning. I sådana fall, sägs det vidare, är en långt driven rationalisering av tillverkningen den enda möjligheten för företagen att hävda sig i konkurrensen.

Under remissbehandlingen har också berörts situationen inom vissa speciella industrigrenar och behovet av skattelättnader där.

Såvitt avser industri med elektrokemisk produktion har skrivelsen från Bolidens gruvaktiebolag redan återgetts.

Bland övriga produktionsgrenar må först nämnas metallindustrin, som behandlats av några remissinstanser.

Den i detta sammanhang betydelsefulla produktionen av ferrolegeringar och därmed i produktionshänseende likställda produkter har berörts förut i samband med redogörelsen för de mera allmänna synpunkter, som Kemi-

kontoret framfört i sitt remissyttrande. Önskemål om skattebefrielse för gruppen ferrolegeringar och likställda framförs även av *Näringslivets skattedelegation*, *Sveriges hantverks- och industriförbund* samt *handelskammaren i Gävle*.

Mot den i promemorian vid beräkningen av skattebortfallet uttryckta åsikten, att förutsättningar för skattenedsättning vid framställning av stål-göt inte föreligger enligt förslaget till den del framställningen bygger på skrot men väl om och i den mån tackjärn utgör utgångsmaterialet riktas bestämd kritik av *handelskammaren i Gävle*, *Jernkontoret* och *Näringslivets skattedelegation*. Jernkontoret, vars synpunkter de båda övriga remissinstanserna synes dela, anför.

Skrot och tackjärn i varierande proportioner användes som utgångsmaterial såväl i elektrostålugnar som i martinugnar. Detta gäller för övrigt i viss utsträckning även för de syrgasprocesser, som användes i ökad omfattning. Vid kall insats av skrot och tackjärn är bränsleåtgången i martinugnen ca 150 liter eldningsolja pr ton göt. Motsvarande energiåtgång i en el. stålugn är ca 700 kWh. Detta ger med nuvarande skattesatser praktiskt taget samma energiskatt i bägge fallen. För att icke utredningens syftemål skall motverkas, måste därför skattereduktionen för de olika energiformerna bli densamma. Endast därigenom vinnes likställighet mellan martin- och elektrostålprocessen i konkurrenshänseende. Det framstår som ett starkt önskemål, att den likställighet mellan olika processer, som varit utredningens målsättning, även uppnås vid förordningens tillämpning.

Såsom likaledes nämnts i samband med redogörelsen för beräkningen av skattebortfallet, har man därvid utgått från att skattenedsättningen, i enlighet med de i promemorian framförda riktlinjerna, begränsas till processer fram till och med framställning av götstål. *Jernkontoret* har full förståelse för synpunkten att en avgränsning är önskvärd, bl. a. med hänsyn till de administrativa svårigheter som i annat fall uppstår, och accepterar i princip den föreslagna begränsningen men vill å andra sidan, i likhet med *handelskammaren i Gävle*, att processerna fram till och med götstålsframställningen skall vara helt skattefria. Man måste beakta, framhåller *Jernkontoret*, att den energiskatt, som faller på denna del av produktionen, endast utgör hälften av järnverkens totala skattebelastning, vilken uppgår till 25 å 30 miljoner kronor. Detta förhållande utgör enligt *Jernkontorets* mening ett starkt skäl för en väsentligt större procentuell skattenedsättning än den föreslagna. Om skatten slopas helt för processer till och med framställning av götstål, uppnås även den fördelen att de återverkningar i konkurrenshänseende mellan olika tillverkningsprocesser, som energibeskattningen kan medföra, elimineras och det läge i detta hänseende återställs, som rådde före energiskattens införande. *Näringslivets skattedelegation* och *handelskammaren i Gävle* anser emellertid, att nedsättning av skatt bör kunna ske även i produktionsled efter götframställningen. *Näringslivets skattedelegation* anför sålunda.

Enligt promemorian skall skattenedsättning i princip inte medges för den kraft eller det bränsle, som förbrukas i manufakturingsledet. Det torde knappast kunna bestridas, att det ur konkurrenssynpunkt kan uppstå olägenheter om skattebefrielsen generellt skulle omfatta även detta led. Det synes emellertid stå i bättre överensstämmelse med den allmänna inställning till energibeskattningen, som präglar promemorian, och med önskvärdheten av att begränsa skattebelastningen, att manufakturingsledet inte helt avskärs från möjligheten till skattenedsättning. Om förutsättningar för sådan nedsättning eljest föreligger, bör den kunna medges även i ett senare led i tillverkningsprocessen än vad avsikten enligt promemorian synes ha varit. Kontrollstyrelsen bör t. ex. kunna medge nedsättning även för energiskatten å stålgötsämnen och valsade produkter liksom också för den energi, som förbrukas vid härdning, glödgning, smältning och liknande processer.

Sveriges mekanförbund framhåller i sitt yttrande till Sveriges industriförbund önskvärdheten av att tillverkningen av gjutjärn i energiskattehänseende blir jämställd med tillverkningen av stålgöt. Förbundet påpekar, att framställningsmetoderna i båda fallen i princip är av samma karaktär och att förbrukningen av elektrisk energi är av ungefär samma storleksordning.

Massaindustrins läge berörs av *handelskammaren i Gäble*. Den föreslagna reduceringen för slipmassa, som produceras för användning inom landet, borde ha gjorts kraftigare, menar handelskammaren. Energiskatten för denna framställning utgör en betydande del av tillverkningskostnaden. Över huvud taget borde även i fråga om denna bransch ha observerats, att väsentliga processer inom massaindustrin i övrigt har en oproportionerligt hög energibeskattning.

Samma handelskammare vill vidare, att särskilda lättnader i fråga om energiskatt skall beviljas järn- och stålindustrins samt massaindustrins exportföretag. Det vore värdefullt om dessa företag helt kunde befrias från energiskatten eller — i andra hand — få kraftigare sänkningar av skatten än de föreslagna, heter det i handelskammarens yttrande.

Kemikontoret utgår i sitt yttrande från att de i promemorian upptagna varorna inte skall betraktas som en uttömmande förteckning över de varor, som är kvalificerade för skattenedsättning, utan endast som exempel. Samma uppfattning framför *handelskammaren i Malmö* och *Näringslivets skattedelegation*, som båda uttalar att preliminära undersökningar visat att t. ex. te gel i n d u s t r i n bör kunna komma i fråga för ytterligare nedsättning.

Ett särskilt område för användning av elkraft berörs i yttrandet från *Svenska elverksföreningen*. Föreningen anser det inte motiverat att energibeskattna elkraft för g a t u - o c h v ä g b e l y s n i n g. Föreningen frågar, om det är skäligt och riktigt med en sådan beskattning, och anför.

Vid dimensionering och utformning av moderna anläggningar för dylik belysning har emellertid ett annat moment tillkommit (utöver serviceändamålet). Det är numera i regel ej denna service i och för sig eller estetiska

och liknande skäl, som äro avgörande för planeringen och utförandet av gatubelysningsanläggningar och därmed för mängden konsumerad energi utan snarast strävan att minska riskerna för olycksfall genom motortrafiken. Då samma strävan i många skilda avseenden befordras och stödes genom statliga åtgärder och statliga medel, synes det ologiskt att på vägbelysningsområdet tillämpa helt motsatt princip, nämligen beskattning. Reellt utgör beskattningen en extra hämsko på utvecklingen av gatu- och vägbelysningen, vilket ur trafiksäkerhetssynpunkt är beklagligt.

Skattebefrielse för elkraft i industriellt bruk inom Norrland, Dalarna, västra Värmland och Dalsland föreslås av *handelskammaren i Sundsvall* i syfte att underlätta industrialiseringen inom dessa områden.

Beträffande den tekniska utformningen av promemorians förslag till författningsändringar kan anmärkas, att vissa erinringar framställts, bl. a. av *generaltullstyrelsen*, *kontrollstyrelsen* och *vattenfallsstyrelsen*. Sålunda må nämnas att *vattenfallsstyrelsen* föreslagit, att det nuvarande avdragsförfarandet vid skattedeklaration skall ersättas med ett restitutionsförfarande. Vattenfallsstyrelsen påpekar, att efter de föreslagna ändringarna i energiskatteförordningen avdrag kommer att få göras i större omfattning än tidigare. Detta medför ökade komplikationer för kraftdistributörerna vid kraftdebiteringen. Vattenfallsstyrelsen uttalar vidare, att styrelsen tidigare framfört yrkande i samma riktning.

Departementschefen

Allmänna synpunkter

Den allmänna energiskatten, som funnits sedan år 1957, omfattar fasta och flytande bränslen samt elektrisk kraft. Redan tidigare beskattades den elektriska energin genom en särskild elskatt. Skillnaderna mellan de olika objekten för den allmänna energiskatten motiverade naturligen vissa olikheter mellan bränslen och elkraft vid utformningen av energiskatteförordningen. Sålunda utgår energiskatten för bränslen som en styckeskatt, alltså med visst belopp för angiven kvantitet, medan den för elkraften är en värdeskatt, d. v. s. den utgår med bestämd procentsats av kraftens beskattningsvärde. Såväl för bränslen som för elkraft grundas skatteuttaget i det enskilda fallet — om man bortser från införsel genom oregistrerade importörer — på ett förfarande med deklaration till kontrollstyrelsen. Den skattskyldige äger i vissa fall göra avdrag i deklarationen och kan därmed helt eller delvis befrias från beskattning. Reglerna om dessa avdrag är emellertid olika för elkraft och för bränslen.

Genom deklarationsavdrag kan förbrukning av bränslen för annat ändamål än energialstring alltid befrias från energiskatt. Bensin beskattas i hudsak endast vid motordrift. För andra bränslen, som förbrukas vid indu-

striell tillverkning där bränslekostnaderna utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden, kan likaledes genom deklarationsavdrag medges skattebefrielse eller skattenedsättning. I de fall, som nu nämnts, saknas motsvarande avdragsmöjligheter för elkraft. Kontrollstyrelsen har emellertid befoget att medge vissa avvikelser från de allmänna bestämmelserna om skattens fastställande. Kungl. Maj:t har även medgett en väsentlig nedsättning av beskattningsvärdet för elkraft, vilken används som s. k. processkraft i elektrokemisk och elektrotermisk tillverkning där kraftkostnaderna regelmässigt är mycket stora. Elkraft som förbrukas i direkt anslutning till sådan tillverkning, s. k. hjälpkraft, har därvid av praktiska skäl jämförts med processkraft.

De redovisade olikheterna mellan bränslen och elkraft i fråga om möjligheterna till skattebefrielse eller skattenedsättning torde få tillskrivas det förhållandet, att energiskatteförordningens bestämmelser om elkraft i här berörda delar övertagits från den tidigare elskatteförordningen. Även om olikheterna i viss mån kunnat överbryggas genom särskilda beslut, måste man dock konstatera, att energiformerna inte är skattemässigt fullt likställda. Den översyn av energiskatteförordningen, som skett nu, har haft till syfte att inom den nuvarande energibeskattningsram i görligaste mån åstadkomma likställighet mellan bränslen och elkraft. En sådan likställighet är givetvis angelägen, om en snedvridning av konkurrensförhållandena skall undvikas och önskvärda rationaliseringssträvanden inte skall motverkas. Den föreslagna anpassningen av elbeskattnings avdragsregler efter vad som redan gäller för bränslen medför även en värdefull lättning i energibeskattningen för vissa industrigrenar, där kraftförbrukningen är relativt betydande. De framlagda förslagen har i princip mötts med tillfredsställelse under remissbehandlingen.

Energibeskattningen kan komma att påverkas av de överväganden, som pågår inom allmänna skatteberedningen, och några mera genomgripande ändringar i denna beskattning kan därför inte komma i fråga för närvarande. De här aktuella förslagen innebär närmast, att de nuvarande reglerna får en bättre teknisk utformning och att icke avsedda ojämnheter i beskattningen blir avhjälpta. Eftersom förslagen får anses vara av vikt för de berörda områdena, anser jag, att de bör genomföras även i det läge vari frågan om energibeskattningen i dess helhet nu befinner sig. Däremot är jag inte beredd att ta ställning till de längre gående önskemål rörande energiskattens utformning, som framställts från en del remissinstanser.

Jag vill i detta sammanhang nämna, att jag har för avsikt att senare anmäla förslag till särskild beskattning av s. k. gasol vid användning för drift av motorfordon. Därvid ämnar jag även föreslå, att detta bränsle underkastas energibeskattning i likhet med andra motorbränslen.

Elektrokemisk produktion

Enligt en uppskattning i promemorian förbrukas årligen omkring 1 400 miljoner kilowattimmar i elektrokemisk produktion. Härvid används elkraften huvudsakligen för elektrolytiska framställnings- eller bearbetningsförfaranden. Sådana förfaranden förekommer inom ett flertal industrigrenar, t. ex. vid cellulosa- och pappersindustrier, industrier för framställning av ammoniak och gödselmedel samt vissa metallurgiska industrier. Till elektrolytiska förfaranden räknas också elektrolytisk raffinering av metaller och vissa galvaniska processer såsom galvanostegi (t. ex. försilvring) och galvanoplastik (framställning av olika föremål genom elektrolys, t. ex. av klichéer och matriser till grammofonskivor).

I promemorian föreslås nu en ändring i energiskatteförordningen av innebörd att elkraft, som används för elektrokemiska förfaranden, med vissa undantag blir befriad från energiskatt. När bränsle används i motsvarande fall, medges skattebefrielse med stöd av den tidigare omnämnda bestämmelsen om deklarationsavdrag för bränsle, som används för annat ändamål än energialstring. Vid energiskattens tillkomst angavs förbrukning för reduktionsändamål som ett fall, då denna bestämmelse var tillämplig. I promemorian åberopas uttalande från vetenskapligt håll enligt vilket elektrolytiska processer, där elektrisk energi omvandlas till kemisk energi, i tekniskt hänseende är att jämföras med reduktionsprocesser, vid vilka energi ur fasta och flytande bränslen omsätts till kemisk energi.

Förslaget att medge skattefrihet vid flertalet elektrokemiska produktionsprocesser har inte rönt några invändningar vid remissbehandlingen. Även jag finner förslaget väl motiverat, och jag vill därför tillstyrka det.

Under remissbehandlingen har frågan om skattebefrielse vid elektrolytisk raffinering av metaller berörts särskilt. Enligt promemorian borde skattebefrielse inte medges vid en sådan produktionsprocess, eftersom det här är fråga om ett utnyttjande av energin utan att omvandling sker till kemisk energi. Som argument för skattebefrielse har under remissbehandlingen anförts, att energiåtgången är betydande och att det synes helt omotiverat att av tekniskt formella skäl göra undantag för elektrolytisk raffinering av metaller.

Den elektriska energi, som kommer till användning vid elektrolytiska förfaranden, kan visserligen anses utnyttjad, antingen dessa förfaranden medför omvandling av elektrisk energi till kemisk energi eller inte. I det förstnämnda fallet har emellertid skattefrihet medgetts vid likartade förfaranden, där annan energikälla än elkraft utnyttjas. Man har därvid, i anslutning till vad som är antaget språkbruk, betecknat energikällans utnyttjande i den kemiska processen som användning för annat ändamål än energialstring. Såsom jag tidigare framhållit, är syftet med de föreslagna ändringarna i energiskatteförordningen att åstadkomma största möjliga överensstämmelse vid beskattningen av elkraft och av andra skatteplik-

tiga energikällor. Skattefriheten vid elektrokemiska förfaranden bör därför begränsas på det sätt, som föreslagits i promemorian. Den omständigheten, att kraftåtgången är betydande, kommer att beaktas genom den regel om deklarationsavdrag, som jag i det följande ämnar föreslå för fall där kraftkostnaden utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden.

I enlighet med det anförda vill jag föreslå, att i energiskatteförordningen införes en bestämmelse som möjliggör deklarationsavdrag för elkraft i elektrokemisk produktion. Bestämmelsen bör utformas efter förebild av motsvarande avdragsregel för bränsle och sålunda innehålla, att avdrag medges för elkraft som förbrukas eller säljs för förbrukning för annat ändamål än energialstring. Den bör jämte övriga fakultativa avdragsregler upptas i 25 § som ett andra moment.

Elektrotermisk produktion

Vid elektrotermisk produktion utnyttjas elkraften för energialstring. Vissa av de här aktuella tillverkningsförfarandena är emellertid förenade med osedvanligt hög energiförbrukning. Detta är särskilt fallet med processer, där elkraften används för uppvärmning av råvaror, halvfabrikat och annat produktionsmaterial till de temperaturer som krävs exempelvis för kemiska processer, smältning eller annan bearbetning. Även vid processer av denna natur föreligger ofta valmöjlighet mellan energiformerna bränsle och elkraft. Ofta är emellertid elkraften den enda praktiskt användbara energiformen.

Elektrotermiska förfaranden har betydelse främst inom järn- och stålindustrin. Kraftförbrukningen torde vara störst vid smältning av metaller för framställning av legeringar, framför allt ferrolegeringar. Dessa används i sin tur för att legera järn eller stål vid framställning av specialkvaliteter. Även i andra industrier är elkraften av stor betydelse för uppvärmningsprocesser. Här kan nämnas cementindustrin, glasindustrin och viss kemisk industri.

Som framgår av min tidigare redogörelse, har för vissa delar av detta produktionsområde medgetts skattelättnader genom beslut av Kungl. Maj:t och därefter meddelade förordnanden av kontrollstyrelsen. Syftet med dessa skattenedsättningar har varit att åstadkomma en i möjligaste mån likformig energibeskattnings inom industrin. Vid sin prövning av dessa frågor har kontrollstyrelsen särskilt beaktat kraftåtgångens storlek, kraftkostnadens betydelse och marknadsläget. Skattelättnaderna har därigenom begränsats till i huvudsak fall, där elkraften använts för att åstadkomma sådana mycket höga temperaturer som krävs vid framställning av karbider, grafitelektroder, metallegeringar o. d. Beträffande bränslen innehåller energiskatteförordningen, som jag i det föregående påpekat, uttryckliga bestämmelser om avdrag för förbrukning i särskilt energikrävande produktion. Enligt utbildad praxis vid tillämpningen av dessa bestämmelser med-

ges skattenedsättning, när skattebelastningen klart överstiger en procent av saluvärdet eller motsvarande värde.

I promemorian konstateras, att skillnaden mellan de båda energiformerna elkraft och bränsle beträffande möjligheterna till skattenedsättning är till nackdel för elkraften. Därför föreslås nu, att bestämmelser motsvarande vad som redan gäller för bränsle skall införas även för elkraft.

Förslaget har mötts med övervägande positiva reaktioner från remissinstanserna. Mot förslagets principer har inte gjorts någon erinran, och jag är för min del beredd att godta dem. Frågan om skattenedsättning bör således även för elkraftens del bedömas utan hänsyn till marknadsläget och företagens vinstförhållanden. Ett delvis ganska livligt intresse har emellertid ägnats de tillämpningsspörsmål, som beräknas uppkomma. I förgrunden träder härvid frågor, som har samband med bedömningen om kraftkostnadernas betydelse. Sålunda har kraftigt framhållits att skattebelastningen vid denna bedömning bör sättas i relation till förädlingskostnaderna, i synnerhet när råvarukostnaderna uppgår till mera betydande belopp i förhållande till saluvärdet. Vidare har man ansett, att skattelättnader bör kunna komma i fråga även när skattebelastningen inte uppgår till en procent av saluvärdet. Dessutom framförs förslaget att beskattningsvärdet i vissa fall bör kunna sättas under det hittillsvarande, i praxis tillämpade minimibeloppet om ett öre per kilowattimme.

Beträffande de tillämpningsfrågor jag nu berört vill jag — i anslutning till vad jag anförde vid energiskattens införande år 1957 — framhålla, att syftet med reglerna om skattenedsättning är att undvika en alltför tyngande beskattning för de särskilt bränslekrävande industrierna. Det ligger i sakens natur, att fullständig likställighet inte kan åstadkommas. En viktig faktor i detta sammanhang är den varierande möjligheten att övervältra skatten. Med understrykande än en gång av det huvudsyfte, som promemorians förslag avser att tillgodose, vill jag betona att, sedan de författningsmässiga olikheterna mellan energiformerna bränsle och elkraft väl undanröjts, alla förutsättningar bör föreligga för att man i den praktiska tillämpningen så långt det är genomförbart skall kunna beakta önskemålet om skattemässig likställighet. Kontrollstyrelsen, som i dessa frågor har att rådgöra med energiskattenämnden, har att tillse, att största möjliga jämnhet i beskattningen ernås. Därvid bör hittills tillämpad praxis läggas till grund för den fortsatta tillämpningen, i den mån inte annat motiveras av de ändringar som nu föreslagits.

Även andra tillämpningsproblem har tagits upp till diskussion i några av remissyttrandena. Hit hör exempelvis frågan vilka led i olika produktionsprocesser som skall komma i åtnjutande av skattelättnader. Hänsyn till konkurrensförhållandena i relationen mellan råvaruproducenter och manufakturister spelar härvid in. I manufakturingsledet föreligger nämligen på grund av relativt ringa kraftåtgång som regel inte förutsättningar för

skattenedsättning. Vidare har man tagit upp frågor om skattenedsättning för särskilda branscher och vid speciella framställningsmetoder. I en del fall har i remissyttrandena begärts skattebefrielse för vissa branscher eller produktionsled. I andra fall åter gör man sig till tolk för uppfattningen, att särskilda lättnader borde kunna medges utöver de föreslagna.

Den typ av tillämpningsfrågor jag nämnt nu anser jag mig inte ha anledning att närmare bedöma här. Den i promemorian föreslagna principen förefaller klar och torde inte behöva medföra några särskilda tillämpningssvårigheter. På bränslesidan ändras ingenting, och elkraften avses komma i åtnjutande av samma skattelättnadsregler som nu gäller för bränsle. Frågan huruvida de förutsättningar, som enligt förslaget krävs för skattelättnad, föreligger inom en viss bransch eller vid en viss tillverkningsform ankommer det på de tillämpande organen att avgöra. Vid bedömningen av frågan vilka led i tillverkningsförfarandet som skall komma i åtnjutande av skattelättnad bör givetvis hänsyn tas till den grad av självständighet, som respektive tillverkningsled har inom produktionsprocessen. Ett led, som kan urskiljas såsom ett självständigt förfarande och kanske också bedrivs såsom en självständig näringsgren, bör givetvis bedömas för sig. Vid bedömningen av ett tillverkningsleds självständighet kommer naturligtvis även konkurrenshänsyn in i bilden. Att rubba dessa principer, som föreslagits i promemorian och som jag anser lämpliga, till förmån för längre gående skattelättnader vid vissa förfaranden eller inom vissa särskilt utsatta branscher vore enligt min mening inte ägnat att öka möjligheterna till rättvis fördelning av skattebelastningen. Möjligen kan med hänsyn till konkurrensen uppkomma vissa problem vid skattenedsättningens fördelning på olika energiformer i fall, då de förekommer tillsammans i något tillverkningsförfarande. De svårigheter, som härvidlag kan tänkas uppkomma, får dock inte överdrivas till sin betydelse och synes inte behöva föranleda några särskilda åtgärder. Kontrollstyrelsen bör emellertid ägna frågan uppmärksamhet vid den praktiska tillämpningen av beskattningsreglerna.

Jag vill sålunda även i denna del föreslå, att i energiskatteförordningen införs en bestämmelse om deklaraionsavdrag för elkraft motsvarande den regel som nu gäller för bränslen. I 25 § 2 mom. bör sålunda stadgas, att avdrag får medges för elektrisk kraft som förbrukats eller sålts för förbrukning vid industriell tillverkning där kraftkostnaden utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden. Vid tillämpningen av avdragsbestämmelserna bör man givetvis, om det visar sig mera ändamålsenligt, kunna välja den metoden, att avdrag medges genom nedsättning av skatten till visst belopp per kilowattimme eller till viss del av eljest gällande skatt. I detta sammanhang vill jag nämna, att jag inte funnit skäl att utbyta avdragsförfarandet mot ett restitutionsförfarande, vilket föreslagits från något håll under remissbehandlingen.

Annan produktion än elektrokemisk eller elektrotermisk

Elkraft som förbrukas för motordrift eller belysning i samband med elektrokemisk eller elektrotermisk produktion, s. k. hjälpkraft, behandlas nu av praktiska skäl skattemässigt på samma sätt som den i produktionen förbrukade kraften. I enlighet härmed bör i 25 § 2 mom. införas en bestämmelse om deklarationsavdrag för hjälpkraft, som används i omedelbart samband med avdragsgill förbrukning av elkraft för annat ändamål än energialstring. När det gäller elektrotermisk produktion, bör på motsvarande sätt hjälpkraften tas med vid beräkningen av den kraftkostnad, som läggs till grund för beslut om eventuell skattelindring.

I övrigt har vid sidan av den elektrokemiska och den elektrotermiska produktionen hittills inte medgetts skattenedsättning för annan elkraft än sådan som används för drift av slipstolar vid framställning av slipmassa och detta endast i den mån massan varit avsedd för export. Promemorians förslag om avdragsmöjlighet vid produktion, där kraftkostnaden utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden, är emellertid generellt utformat och därmed tillämpligt även på annan produktion än elektrotermisk i den mån kraftkostnaden motiverar detta. Mot denna utformning av förslaget har någon erinran inte gjorts under remissbehandlingen.

Även enligt min uppfattning bör möjligheterna till skattenedsättning vara desamma vid all produktion, där kraftkostnaden utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden. Vad jag anfört i fråga om elektrotermisk produktion bör således äga tillämpning även vid annan produktion. Exempel på fall, där skattenedsättning även för motorkraft enligt de föreslagna principerna torde komma i fråga, är drift av slipstolar för massatillverkning och wallboardtillverkning. Som framgår av det föregående, skall möjligheterna till skatteövervältring och företagets vinstförhållanden inte längre beaktas, när frågan om skattenedsättning bedöms. Någon skillnad mellan produktion för inhemsk förbrukning och produktion för export blir således inte längre aktuell.

Beräknat skattebortfall

I promemorian har lämnats en redovisning för de väsentliga industriområden, där de föreslagna avdragsreglerna för elkraft antas bli tillämpliga. Av naturliga skäl har emellertid inte kunnat på förhand med säkerhet fastställas i vilken utsträckning förutsättningar för skattebefrielse eller skattenedsättning föreligger. Vad som förekommit vid remissbehandlingen ger viss anledning till antagande, att skattelindring kan bli aktuell i något större utsträckning än som antagits i promemorian. Den sammanlagda minskningen av skatteintäkterna torde kunna beräknas till omkring 10 miljoner kronor.

Övriga frågor

Promemorian

Under utredningens gång har, sägs det i promemorian, framkommit vissa önskemål om ändringar i energiskatteförordningen i andra avseenden än de hittills berörda, och det har ansetts lämpligt att i sammanhanget redovisa även dessa.

Enligt energiskatteförordningen ankommer på kontrollstyrelsens prövning om och i vad mån skattskyldig i deklaration skall få göra avdrag för bl. a. bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av skattepliktigt bränsle [24 § 2 mom. b)] eller vid produktion av elektrisk kraft (25 § andra stycket), eller för skatt för elektrisk kraft, som förbrukats vid framställning av skattepliktigt bränsle [24 § 2 mom. f)]. Kontrollstyrelsen har, enligt vad som framgår av promemorian, genom olika beslut med stöd av nämnda författningsrum lämnat medgivanden av sådan innebörd att skattefrihet i praktiken föreligger för bränsle, som omvandlas till elektrisk kraft, och för elektrisk kraft, som förbrukas vid framställning av skattepliktigt bränsle.

Genom de återgivna författningsbestämmelserna föreligger således, framhålls det i promemorian, möjlighet att undvika dubbelbeskattning i de fall, då en energiform omvandlats i en annan energiform före utnyttjandet. Motsvarande möjlighet föreligger dock inte generellt, när bensin utgör den ena energiformen. Enligt 7 § 1 mom. f) bensinskatteförordningen får i deklaration till kontrollstyrelsen göras avdrag för bensin, som förbrukats eller sålts för förbrukning för annat tekniskt ändamål än motordrift, t. ex. för användning såsom lösningsmedel i färg- och livsmedelsindustrin eller för kemisk tvätt. Även bensin, som används för motordrift, är avdragsgill i vissa fall, nämligen om bensinen brukas för tåg- eller flygplansdrift eller för viss avprovning av motorer. Regler härom finns i 7 § 1 mom. c), d) och e). Avdragsrätt föreligger däremot inte för bensin, som används för drift av motorer vid generering av elektrisk kraft.

Energiskatt på bensin utgår enligt samma regler som gäller beträffande bensinskatten (4 § energiskatteförordningen) med ett undantag. Bensin, som används för framställning av stadsgas, är sålunda belagd med energiskatt om 1,6 öre per liter men fri från bensinskatt (5 § andra stycket).

I energiskatteförordningen görs skillnad mellan bensin och andra bränslen än bensin. Det torde därför enligt promemorian vara tveksamt, om ordet bränsle i energiskatteförordningen kan tolkas så extensivt att därmed förstås även bensin. I varje fall bör ett förtydligande göras i förordningen så att det klart framgår, att skattefrihet föreligger för bränsle eller elkraft som förbrukas vid framställning av bensin.

Frågan om avdragsrätt för bensin vid elgenerering, fortsätter promemo-

rian, har närmast aktualiserats genom att det visat sig praktiskt och i viss omfattning även ekonomiskt fördelaktigt att generera elektrisk kraft med bensindrivna aggregat, t. ex. reservkraftverk. För undvikande av dubbelbeskattning i de fall, då skatteplikt skulle uppkomma för den genererade kraften, bör rätt till skatteavdrag kunna medges för den förbrukade bensinen. Det skulle kunna övervägas att i stället medge skattefrihet för den framställda elektriska kraften. Eftersom en sådan anordning enligt utredningen inte skulle stå i överensstämmelse med det hittills tillämpade systemet, enligt vilket skattefrihet föreligger för den primärt förbrukade energin, torde medgivandet, sägs det, lämpligen böra avse bensin, som förbrukas för produktion av skattepliktig elektrisk kraft.

Enligt 5 § energiskatteförordningen utgår, som nyss nämnts, energiskatt med 1,6 öre per liter för bensin, som används till framställning av stadsgas. Däremot utgår inte energiskatt, om bensin används för annan energialstring än motordrift. Härav följer, heter det i promemorian, att utnyttjande av bensin för framställning av industrigas är helt skattefritt, medan däremot framställning av sådan gas ur eldningsolja träffas av energiskatten på denna olja. Denna inadvartens bör enligt promemorian rättas till genom att skattesatsen 1,6 öre (= skatten på tung eldningsolja) blir tillämplig även då bensin används för framställning av industrigas. Annan användning av bensin för energialstring torde vara av så liten betydelse, att man kan bortse därifrån i detta sammanhang.

När vid energiförbrukning framkommer en mellanprodukt, som i ett senare led används för energialstring, kan enligt promemorian i vissa fall uppstå tveksamhet om beskattningens räckvidd.

Det påpekas sålunda att den som framställer mellanprodukten kan medges avdrag för den skattepliktiga råvaran, om skatteplikt enligt energiskatteförordningen föreligger för mellanprodukten, medan han har att erlagga skatt för mellanprodukten. I sådant fall medges avdraget med hänsyn till att råvaran förbrukas vid framställning av skattepliktig vara. Den som exempelvis köper kolstybb för nedmalning till kolpulver, vilket skall användas som bränsle, gör sålunda avdrag i sin deklaration till kontrollstyrelsen för den kvantitet av den skattepliktiga råvaran, som förbrukas, och redovisar skatt för försäljningen eller den egna förbrukningen av kolpulver. Avdrag får dock göras även för denna försäljning eller egenförbrukning, om pulvret skall användas för annat ändamål än energialstring, t. ex. som pigment i färgframställning.

Skatteavdrag bör medges även om skatteplikt inte föreligger för mellanprodukten, sägs det i promemorian. Grunden för skatteavdraget är därvid att den skattepliktiga varan används för annat ändamål än energialstring. Sålunda bör enligt promemorian skatteavdrag medges, om bensin förbrukas för framställning av de brännbara gaserna etan, etylen och

acetylen, i den mån dessa används som råvaror vid framställning av plaster. Utgör vägen över en mellanprodukt ett sätt att använda det skattepliktiga bränslet eller elkraften för energialstring, bör skattskyldighet dock föreligga (jfr laddning inom industri av ackumulatorer till truckar). Eftersom detta inte klart framgår av energiskatteförordningen i dess nuvarande lydelse, torde ett förtydligande på denna punkt vara erforderligt, heter det.

Framställs gas, som utnyttjas direkt såsom bränsle, genom förgasning av eldningsolja eller ur kol eller koks, anses sålunda energiskatt böra utgå för det förbrukade bränslet. Vad angår beskattningen av bensin vid framställning av industrigas erinras i promemorian om att i det föregående förordats samma skattesats, som om bensinen använts för framställning av stadsgas.

Yttrandena över promemorian

Vad först angår de i promemorian föreslagna åtgärderna i syfte att undvika dubbelbeskattning i fall, då en energiform före det slutliga utnyttjandet av energin omvandlas i en annan energiform och bensin utgör den ena energiformen, har någon erinran från remisshall inte riktats mot syftet i och för sig. Dock må nämnas, att *vattenfallsstyrelsen* ställt sig frågande till förslaget att låta avdraget ske i bensinskattedeklaration och inte i elskattedeklaration på samma sätt som gäller för skatt på andra bränslen.

I fråga om promemorians förslag att införa skattskyldighet för bensin även vid framställning av gas för energiändamål vid industriell tillverkning har däremot skilda meningar framförts.

Näringslivets skattedelegation yrkar, att den föreslagna utvidgningen av 5 § energiskatteförordningen skall avvisas. Fastän syftet med ändringen varit att rätta till den inadvartens i konkurrenshänseende som ansetts föreligga, synes man vid utredningen ha förbisett, att en sådan utvidgning vållar nya snedvridningar i konkurrensen vilka blir av väsentligt större omfattning än de som nu är tänkbara, anför detta remissorgan.

I övrigt är man från industrihåll inte i princip emot den föreslagna utvidgningen. Man begär emellertid att från skattskyldighet skall undantas det nu såsom bensin klassificerade råoljedestillatet »Light Virgin Naphta». Detta destillat används, framhåller bl. a. *Kemikontoret* och *Svenska petroleum institutet*, i de petrokemiska anläggningarna i Stenungsund och är att jämföras med råolja i ett petroleumraffinaderi. Att belägga dessa destillat med energiskatt skulle medföra en total ändring av de förutsättningar, under vilka denna petrokemiska industri tillkommit, framhålls det vidare i yttrandena från dessa remissorgan.

Beträffande remissyttrandena i vad de berör frågan om ett förtydligande av beskattningsreglerna rörande mellanprodukter kan nämnas, att *kontroll-*

styrelsen framlagt vissa tekniska ändringsförslag. Vidare må nämnas, att *vattenfallsstyrelsen* finner promemorians förslag starkt befogat. Enligt dess mening innebär det skatteplikt för all gas, som tillverkas inom riket för energialstring. De nu gällande reglerna har haft en för den elektriska energin direkt diskriminerande effekt, anser styrelsen, som dock finner att full likställdhet inte nås genom förslaget. Importerad gas kommer nämligen fortfarande att undgå energiskatt. Förslaget bör därför omarbetas så att all inom riket för energialstring förbrukad gas blir skattebelagd, oavsett om den är tillverkad inom riket eller ej, menar vattenfallsstyrelsen.

Varvsindustriföreningens framställning

Enligt 24 § 1 mom. d) energiskatteförordningen får avdrag i deklaration göras för bränsle, som förbrukats eller sålts för förbrukning i fartyg eller luftfartyg. Bensin regleras, som tidigare nämnts, jämlikt 4 § energiskatteförordningen i energiskattehänseende av bestämmelserna i bensinskatteförordningen. Enligt 7 § 1 mom. e) denna förordning får i deklaration göras avdrag för bensin som förbrukats eller sålts för förbrukning, i samband med tillverkning av motorer, för avprovning av motorer på provbädd eller på annan sådan anordning utan att transportmedel därvid framförs. Vidare får, enligt 7 § 1 mom. d) samma förordning, avdrag göras för bensin, som förbrukats eller sålts för förbrukning för framdrivande av luftfartyg, varunder inbegripes start av icke motordrivet flygplan, eller för varmkörning eller provkörning av luftfartygs motorer.

I sin framställning framhåller *Sveriges varvsindustriförening* att energiskatt enligt de återgivna reglerna inte utgår för drivmedel, som förbrukas vid provtur med fartyg eller vid provkörning av fartyg vid kaj. Däremot utgår energiskatt för annat bränsle än bensin vid provkörning i verkstad av fartygsmaskiner, som tillverkats vid varv. Föreningen anser att den provkörning, som sker i verkstaden, utgör ett led i den slutliga provturen vid leverans av fartyg. Föreningen åberopar skattefriheten för bensin och andra bränslen i likartade situationer. Vidare påpekar föreningen, att ett fartygsmaskineri vid provkörning i verkstad bromsas med vattenbroms. Den alstrade energin utnyttjas inte utan omsätts i en temperaturhöjning i vattnet, vilket leds till havet. Vid verkstadsprov fordras för maskineriets drift smörjoljepump, kylvattenpump och brännoljepump, heter det vidare i framställningen. Samtliga dessa pumpar drivs elektriskt, och energiskatt utgår därvid på den elektriska energin. En viss dubbelbeskattning äger därför rum för närvarande.

Med stöd av vad som nu återgivits hemställer föreningen om en sådan ändring av energiskatteförordningen, att energiskatt inte vidare utgår på bränsle för något slags provkörning av fartygsmaskinerier.

Yttrandena över varvsindustriföreningens framställning

Framställningen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Flertalet av dessa uttrycker förståelse för varvsindustriföreningens synpunkter samt framhåller att en lagteknisk inadvartens föreligger mellan beskattningsreglerna för bensen och motsvarande regler för andra drivmedel.

Enligt *handelskammaren i Göteborg* är bränslekostnaderna för provkörning av ett fartygsmaskineri på provbädd relativt sett inte på långt när så stora, att det kan bli fråga om att tillämpa den tidigare omnämnda avdragsregeln i 24 § 2 mom. e) energiskatteförordningen som gäller då bränslekostnaden utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden. De här aktuella bränslekostnaderna är dock i absoluta tal så stora, att de har företagsekonomisk betydelse, menar handelskammaren, vilken finner varje besparing angelägen i det konkurrensläge som i dag råder på den internationella marknaden. Statsmakterna har tidigare visat sig ha förståelse härför, t. ex. i fråga om ärenden rörande tullrestitutions åt varvsindustrin.

Enligt *generaltullstyrelsen* synes vid bifall till framställningen avdragsmöjlighet inte böra förbehållas varvsindustrin utan även böra tillkomma andra tillverkare av brännoljedrivna motorer, exempelvis tillverkare av marinmotorer, traktormotorer o. s. v. För att framställningen skall kunna tillgodoses helt torde avdrag, menar styrelsen, böra medges även för bränsle, som förbrukats eller sålts för förbrukning i större omfattning för avprovning i samband med reparation eller översyn av motorer. I samband därmed synes en motsvarande utvidgning av avdragsmöjligheterna i bensinskatteförordningen böra övervägas, slutar generaltullstyrelsen.

Kontrollstyrelsen framhåller till en början att bensinskatteförordningens bestämmelser om skatteavdrag tillkommit i syfte att möjliggöra skattefrihet för bensen, som används för annat ändamål än framförande av motorfordon. Eftersom bränslet i detta fall ostridigt förbrukas under sådana förhållanden att den alstrade energin inte kan utnyttjas, finner styrelsen, att skäl föreligger för bifall till framställningen. Styrelsen erinrar särskilt om att skatteavdrag enligt 24 § 2 mom. a) energiskatteförordningen får göras för bränsle, som skattskyldig förbrukat eller sålt för förbrukning för annat ändamål än energialstring. Av kontrolltekniska skäl anser styrelsen emellertid inte lämpligt med en utvidgning av skattefriheten till att omfatta allt bränsle, som används för energiframställning under sådana förhållanden att energin inte kan utnyttjas. Om en utvidgning av avdragsrätten anses böra komma i fråga, synes den kunna anordnas i analogi med vad som gäller enligt bensinskatteförordningen. Härigenom skulle den som tillverkar även andra motorer än fartygsmaskinerier kunna komma i åtnjutande av skattefrihet för bränsle, som förbrukas vid avprovning av motorerna.

Det skulle enligt kontrollstyrelsen kunna ifrågasättas att medge avdragsrätt för bränsle, som förbrukats för avprovning i samband med reparation och översyn av motorer, även där avprovningen verkställs av annan än den som bedriver tillverkning av här avsedda motorer. Dylik avprovning sker emellertid inte bara hos tillverkare utan även på ett mycket stort antal verkstäder över hela landet. En sådan vidgad avdragsrätt skulle därför medföra så stora kontrollsvårigheter, att en dylik utvidgning inte kan förordas.

Departementschefen

I promemorian har redovisats vissa önskemål om mera tekniska ändringar i energiskatteförordningen, vilka framkommit i samband med utredningen av de frågor som redovisats i det föregående. Dessa önskemål beror i huvudsak på de olikheter i skattereglerna, som för närvarande föreligger mellan bensin och andra skattepliktiga bränslen. Med dessa olikheter sammanhänger även den fråga om energibeskattningen vid provkörning av fartygsmaskineri, som varvsindustriföreningen tagit upp.

För bränsle, som använts vid framställning av annat skattepliktigt bränsle, liksom för skatt på elkraft, som förbrukats vid framställning av skattepliktigt bränsle, ger energiskatteförordningen möjlighet till avdrag i bränsledeklarationen. I enlighet med vad som föreslagits i promemorian bör avdragsbestämmelserna förtydligas, så att det klart framgår att avdrag skall kunna medges även för bränsle eller elkraft som används för framställning av bensin. Avdrag för elkraft, som förbrukats eller sålts för förbrukning vid framställning av bensin eller annat skattepliktigt bränsle, bör, såsom vidare föreslagits, ske i elkraftsdeklarationen. I enlighet med förslag av kontrollstyrelsen bör till följd härav den nuvarande möjligheten till motsvarande skatteavdrag i bränsledeklarationen slopas.

För energiskatt på bränsle, som förbrukats vid produktion av elkraft, kan för närvarande medges avdrag i elkraftsdeklaration, och enligt promemorian skall möjlighet härtill kvarstå. Såsom kontrollstyrelsen föreslagit, bör dessutom av praktiska skäl ges en alternativ möjlighet till avdrag i bränsledeklaration för den som själv förbrukar bränsle vid produktion av skattepliktig elkraft.

När bensin används för framställning av skattepliktig elkraft, anses någon möjlighet till deklara-tionsavdrag inte föreligga med nuvarande regler. Dubbelbeskattning inträder således, om exempelvis elkraft genereras med bensindrivna aggregat. Såsom föreslagits i promemorian, bör denna inadvartens undanröjas. Jag vill därför förorda, att en bestämmelse om deklara-tionsavdrag i detta fall införs i 7 § 2 mom. bensinskatteförordningen. Avdrag skall alltså i regel ske i bensinskattedeklaration. Detta beror på

alt bensen, som använts för produktion av elkraft, bör vara fri inte bara från energiskatt utan även från bensinskatt. För vissa undantagsfall bör dock finnas möjlighet till avdrag i elkraftsdeklaration.

De förslag, som nu framlagts, föranleder vissa ändringar i 24 § 2 mom. och 25 § energiskatteförordningen.

En annan skiljaktighet mellan bensen och övriga bränslen i fråga om energibeskattningen, som tagits upp i promemorian, rör framställningen av industrigas. När andra bränslen än bensen används för sådan framställning, beläggs de med energiskatt enligt vanliga regler, vilket däremot inte sker med bensen som används för samma ändamål. Det senare beror på att bensen enligt bensinskatteförordningen är helt befriad från skatt, då den används för annat tekniskt ändamål än motordrift. För det fall, att bensen används vid framställning av stadsgas, har därför i syfte att likställa bensen med andra bränslen införts en särskild bestämmelse i energiskatteförordningen om skatt med 1,6 öre per liter bensen, som förbrukas för sådant ändamål. I promemorian har föreslagits, att denna bestämmelse skall göras tillämplig även på framställning av industrigas. Därmed skulle den nuvarande inadvartensen i förhållandet mellan bensen och andra bränslen på denna punkt upphöra.

Under remissbehandlingen har detta förslag mött kritik. Även på håll, där man i princip accepterat förslaget, har man velat göra undantag från dess tillämpningsområde. I kritiken har uttalats, att ett genomförande av förslaget skulle medföra ännu större snedvridningar av konkurrensen än dem som för närvarande är tänkbara.

Det framlagda förslaget till utvidgning av energibeskattningen synes visserligen i princip vara riktigt. Dess verkningar i praktiken kan emellertid i viss mån vara osäkra. Särskilt med hänsyn till att energibeskattnings framtida utformning är beroende av allmänna skatteberedningens arbete finner jag frågan inte vara av sådan angelägenhetsgrad, att förslag till en lösning bör läggas fram i detta sammanhang.

I promemorian behandlas vidare de skatteproblem, som uppkommer när bränsle förbrukas för framställning av en mellanprodukt vilken senare används för energialstring. Som framgår av redogörelsen för promemorian, anses avdragsmöjlighet för närvarande föreligga för bränsle vid framställning av en mellanprodukt, som i och för sig är skattepliktig enligt energiskatteförordningen. I princip bör enligt promemorian medges avdrag även vid framställning av icke skattepliktiga mellanprodukter, eftersom förbrukningen då sker för annat ändamål än energialstring. Undantag från denna princip bör emellertid gälla i fall, då vägen över mellanprodukten endast är ett sätt att använda det skattepliktiga bränslet för energialstring.

I promemorian upptas — med viss anknytning till de synpunkter som där framförts såsom skäl för beskattning av bensen även vid framställning

av industrigas — ett förslag till förtydligande av den nuvarande bestämmelsen i 24 § 2 mom. a). Detta förslag till förtydligande skulle emellertid, såsom vattenfallsstyrelsen också antytt i sitt remissyttrande, kunna leda till en betydande utvidgning av den nuvarande skatteplikten. På grund härav är jag inte beredd att för närvarande biträda förslaget i denna del.

Såsom jag tidigare nämnde, kommer jag att föreslå energibeskattning av gasol för motorfordonsdrift. Jag vill i anledning av de här berörda frågorna om samordning av de olika energibeskattningsregler, som för närvarande gäller för bensin och andra bränslen, påpeka, att med den avsedda utformningen av gasolbeskattningen något behov av tillägg till 24 och 25 §§ energiskatteförordningen för gasolens vidkommande motsvarande vad som föreslagits i fråga om bensin inte synes uppkomma.

Slutligen vill jag behandla frågan om energibeskattningen vid provkörning av motorer.

Varvsindustriföreningen har begärt en sådan ändring i energiskatteförordningen, att energiskatt inte skall utgå vid något slags provkörning av fartygsmaskineri. För bensin gäller i denna del bensinskatteförordningens regler även beträffande energiskatten. Avdragsreglerna är emellertid, som framgått av vad jag tidigare anfört, inte lika för bensin och för andra bränslen. Bland annat får avdrag göras för bensin som förbrukats eller sålts för förbrukning, i samband med tillverkning av motorer, för avprovning av motorer på provbädd eller annan sådan anordning utan att transportmedel därvid framförs. Någon motsvarande avdragsmöjlighet finns inte, när andra bränslen än bensin används för detta ändamål. Däremot medges skatteavdrag för förbrukning av sådana bränslen i fartyg.

Skillnaderna i avdragshänseende mellan bensin och andra bränslen har bl. a. den konsekvensen, att vid tillverkning av fartygsmaskinerier skatteavdrag får göras för exempelvis pannolja vid provkörning med fartyget i sjö eller vid kaj men inte vid avprovning i verkstad. Om i det senare fallet i stället använts bensin hade sådan avprovning skett utan energibeskattning.

Varvsindustriföreningens framställning har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Inte heller jag vill motsätta mig en ändring, som även i detta hänseende leder till ökad likställdhet mellan bensin och andra bränslen vid energibeskattningen. Som bl. a. kontrollstyrelsen framhållit, synes det lämpligt att utsträcka rätten till skatteavdrag för andra bränslen än bensin vid avprovning av motorer till att gälla all slags motortillverkning. Ett förslag av generaltullstyrelsen att låta avprovning ske skattefritt även vid reparation av motorer skulle emellertid leda till alltför stora kontrollsvårigheter för att kunna accepteras.

Den föreslagna bestämmelsen bör tas in i 24 § 2 mom. energiskatteförordningen.

De i detta och föregående avsnitt föreslagna ändringarna i avdragsreglerna bör i princip träda i kraft den 1 juli 1964. Av praktiska skäl och för att möjliggöra en tidigare lättnad i beskattningen vill jag emellertid föreslå, att de nya reglerna om avdrag för bränsle eller elkraft eller för skatt på bränsle får tillämpas även beträffande tidigare förbrukning eller försäljning under år 1964.

Jag vill framhålla, att förslaget inte är avsett att medföra någon skärpning i beskattningen i de fall där nedsättning redan gäller till följd av beslut som meddelats av Kungl. Maj:t eller kontrollstyrelsen.

Departementschefens hemställan

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen anta inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt*
- 2) *förordning angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Ohlsson